

Werkgroep Behoud de Peel

Deurne

1991

Jaarverslag

the 1990s, the number of people with diabetes has increased in all industrialized countries.

Diabetes is a chronic disease, and the long-term consequences of the disease are determined by the quality of the care provided. The aim of this paper is to describe the current state of care for people with diabetes.

The paper is organized as follows. First, the prevalence of diabetes is discussed. Then, the current state of care is described. Finally, the future of diabetes care is discussed.

Prevalence

The prevalence of diabetes is increasing in all industrialized countries. In 1990, the prevalence of diabetes was 4.5% in the United States, 4.2% in the United Kingdom, and 3.5% in the Netherlands.

The prevalence of diabetes is expected to increase further in the next few decades. In 2010, the prevalence of diabetes is expected to be 6.5% in the United States, 6.2% in the United Kingdom, and 5.5% in the Netherlands.

The increase in the prevalence of diabetes is due to a combination of factors, including an increase in the number of people who are overweight and a decrease in the amount of physical activity.

The increase in the prevalence of diabetes is also due to an increase in the number of people who are aged 65 and over. Diabetes is a chronic disease, and the long-term consequences of the disease are determined by the quality of the care provided.

The aim of this paper is to describe the current state of care for people with diabetes. The paper is organized as follows. First, the prevalence of diabetes is discussed. Then, the current state of care is described. Finally, the future of diabetes care is discussed.

Current state of care

The current state of care for people with diabetes is poor. In the United States, only 50% of people with diabetes are taking their medication as prescribed. In the United Kingdom, only 40% of people with diabetes are taking their medication as prescribed. In the Netherlands, only 30% of people with diabetes are taking their medication as prescribed.

The poor state of care for people with diabetes is due to a number of factors, including a lack of awareness of the disease, a lack of knowledge about the disease, and a lack of access to care.

The lack of awareness of the disease is due to a number of factors, including a lack of information about the disease and a lack of awareness of the symptoms of the disease. The lack of knowledge about the disease is due to a number of factors, including a lack of information about the disease and a lack of understanding of the disease.

The lack of access to care is due to a number of factors, including a lack of insurance coverage and a lack of access to health care services. The lack of insurance coverage is due to a number of factors, including a lack of information about insurance coverage and a lack of access to insurance services.

The lack of access to health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

The lack of access to health care services is also due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services. The lack of information about health care services is due to a number of factors, including a lack of information about health care services and a lack of access to health care services.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Organisatie	5
2.1.	Algemeen	5
2.2.	Personele zaken	5
2.3.	Contacten met andere organisaties	5
3.	Financiën	7
4.	Voorlichting en educatie	9
4.1.	Inleiding	9
4.2.	Forums, lezingen en excursies	9
4.3.	Overleg	10
4.4.	Educatie	12
4.5.	Contacten met de pers	12
4.6.	Eigen publikaties	12
5.	Hinderwet	13
5.1.	Inleiding	13
5.2.	De werkwijze van de werkgroep	13
5.3.	De stand van zaken in getallen	15
5.4.	De "smeerlappen-top-tien-1991"	16
5.5.	De recente ontwikkelingen op Hinderwet-vlak	16
5.5.1.	<i>Regelgeving, beleid en jurisprudentie</i>	16
5.5.2.	<i>Gemeentelijk beleid</i>	17
5.6.	De zaak "Kuunders", Deurne	19
5.6.1.	<i>Inleiding</i>	19
5.6.2.	<i>De Natuurbeschermingswet</i>	20
5.6.3.	<i>De Ombudsman</i>	22
5.6.4.	<i>De civielrechtelijke procedure</i>	22
6.	Planologie	25
6.1.	Inleiding	25
6.2.	De "vrede-peel"-benadering	25
6.3.	Het beleid op internationale schaal	27
6.4.	Het beleid op nationale schaal	27
6.4.1.	<i>De VINEX</i>	27
6.4.2.	<i>De Natuurbeschermingswet</i>	28
6.5.	Het beleid op provinciale schaal	28
6.5.1.	<i>Algemeen</i>	28
6.5.2.	<i>Het ROM-beleid</i>	29
6.5.3.	<i>Limburg</i>	29
6.5.4.	<i>Brabant</i>	29
6.6.	Het beleid op gemeentelijke schaal	30

6.6.1. <i>Asten</i>	30
6.6.2. <i>Deurne</i>	32
6.6.3. <i>Someren</i>	34
6.6.4. <i>Helden</i>	34
6.6.5. <i>Heythuysen</i>	34
6.6.6. <i>Horst</i>	35
6.6.7. <i>Meijel</i>	35
6.6.8. <i>De Witdonk</i>	36
6.6.9. <i>Venray</i>	36
7. Beheer	37
7.1. Algemeen	37
7.2. Dassen	37
7.3. Kanalen	38
7.4. Beheer van onze Werkgroep in de Deurnese Peel	38
7.5. Beheer van de Groote Peel	40
7.6. Beheer in de gemeente Deurne	40
7.7. Beheer in de gemeente Bakel	40
7.8. Beheer in de gemeente Nederweert	42
7.9. Beheer in de gemeente Venray	42
Literatuurlijst	43

1. Inleiding

Voor de eerste keer in haar bestaan komt de Werkgroep Behoud de Peel met een uitgebreid extern jaarverslag. Dit heeft verschillende redenen.

Ten eerste willen wij al degenen, die ons de afgelopen jaren financieel ondersteund hebben, op de hoogte houden van wat we met dat geld allemaal hebben gedaan. Dit geldt voor het Wereld Natuur Fonds, dat ons tot tweemaal toe heeft willen subsidiëren voor onze Hinderwetactiviteiten. Dit geldt vooral ook voor die vele particulieren, bedrijven en instellingen, die met grote en kleine financiële bijdragen ons werk mogelijk hebben gemaakt.

Een uitgebreid jaarverslag maakt het voor ons mogelijk te evalueren, wat we hebben ondernomen en wat we hebben bereikt. Zodoende kunnen we de lijnen en prioriteiten voor de toekomst beter uitzetten om nog gericht en efficiënter te werk te gaan.

En als laatste willen wij met dit verslag ook het 'grote publiek' een betere blik in de keuken bieden. Vaak merken wij, dat er een onvolledig en soms onjuist beeld gevormd wordt van de doelstellingen en de werkwijze van de Werkgroep Behoud de Peel.

Dit jaarverslag biedt dus een overzicht van hoe we werken, hoe we aan ons geld komen, hoe we het uitgeven, wat we willen, wat we doen en wat we bereiken. We hebben ons in dit verslag moeten beperken tot de meest in het oog springende zaken.

Als er iets nog niet duidelijk is: vragen staat vrij! Veel leesplezier en tot ziens.

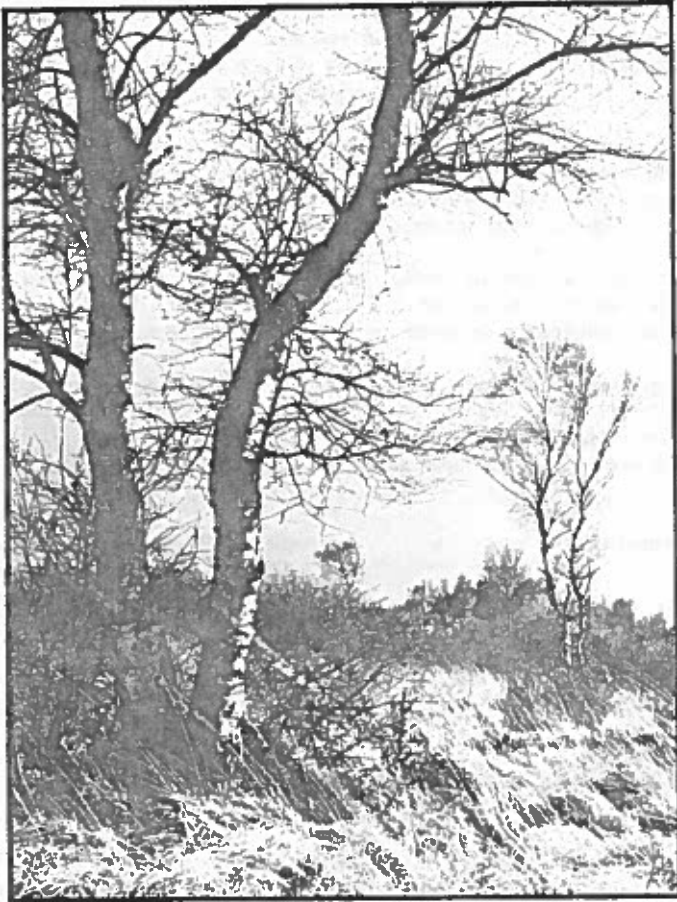
Bakel, 4 februari 1992

Stichting Werkgroep Behoud de Peel
Hans Joosten (algemeen-secretaris)
Beatrixstraat 24
5761 AT Bakel.

P.S.: Zoals zal blijken, kosten onze activiteiten handenvol geld. Van overheden krijgen we nauwelijks subsidie. Daarom zijn we aangewezen op giften en schenkingen om ons werk voort te zetten:

giro 5356520 t.n.v Stichting Werkgroep Behoud de Peel
Deurne.

Het giroformulier kunt U eventueel ook gebruiken om ons te laten weten of U in de toekomst verdere informatie, zoals dit Jaarverslag, op prijs stelt, of liever niet ontvangt.

2. Organisatie

2.1. Algemeen

De Werkgroep Behoud de Peel is een werkgroep, waarvan de leden daadwerkelijk bezig zijn met activiteiten gericht op behoud en ontwikkeling de natuur- en cultuurwaarden van de Peel.

De Werkgroep kent een platte organisatiestructuur. De leden hebben elk hun eigen verantwoordelijkheden. Van hen wordt verwacht, dat zij op hun eigen terrein verregaand zelfstandig opereren. Deze decentralisatie van de uitvoerende taken wordt mogelijk gemaakt, doordat de Werkgroep veel aandacht besteed aan de centralisatie en verspreiding van informatie en aan het centraal vaststellen van de beleidslijnen. Daartoe functioneert een intern secretaris en daartoe dienen de intensieve maandelijkse werkgroepvergaderingen.

De gespreide verantwoordelijkheid leidt ertoe, dat er verschillende postadressen horen bij verschillende beleidsterreinen. De leden van de werkgroep werken namelijk vanuit hun eigen woning. Een centraal kantoor bestaat niet en wordt op dit moment ook niet gewenst, omdat dit onze werkkracht en efficiëntie zou verminderen.

2.2. Personele zaken

In de loop van 1991 vonden enkele wijzigingen plaats in de personele sfeer.

Een tweetal leden van de Werkgroep zegden hun lidmaatschap op vanwege andere veeleisende bezigheden. Daarom werd Frans Swinkels tot nieuwe vice-voorzitter uitgeroepen.

Het penningmeesterschap werd overgedragen aan Eli Beerens; deze laatste ging ook als 'subsidie-zoeker' fungeren. Wim van Opbergen en Hans Joosten bleven in functie als respectievelijk voorzitter en algemeen secretaris.

Een drietal nieuwe mensen en een oud 'lid op afstand' gingen actief meedraaien in de vergaderingen en werkzaamheden van de werkgroep. Een drietal andere personen melden zich aan als 'medewerker op afstand'. 'Medewerkers op afstand' volgen niet (altijd) de werkgroepvergaderingen, maar worden wel gericht ingeschakeld bij een of meer concrete activiteiten. Deze personele groei leidde tot een kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van de werkzaamheden.

Via een banenpool was het mogelijk de voorzitter als full-timer in een betaalde functie bij de Werkgroep aan te stellen. Hiermee werd de continuïteit van een deel van het werk veiliggesteld.

De algemeen-secretaris van de Werkgroep ontving, vooral voor zijn werk ten behoeve van het behoud van de Peel, uit handen van het Provinciaal Bestuur de Brabantse Milieuprijs 1990.

2.3. Contacten met andere organisaties

De Stichting Werkgroep Behoud de Peel is, als grensoverschrijdende club, aangesloten bij zowel de Brabantse Milieufederatie als bij de Milieufederatie Limburg. Vergaderingen van deze koepelorganisaties werden in 1991 regelmatig bijgewoond.

De algemeen-secretaris van de Werkgroep werd aangezocht als lid van de International Mire Conservation Group, een internationale organisatie van veenbeschermers met uit elk

land twee vertegenwoordigers. Verder was hij mede-initiatiefnemer bij de oprichting van een Nederlandse afdeling van de International Peat Society.

3. Financiën

Het begin van het jaar 1991 werd gekenmerkt door een acuut gebrek aan financiële middelen. Gelukkig kregen we snel steun van gulle gevers, die reageerden op onze oproep naar aanleiding van de brochure "Druppels tegen zure regen". Dit overzicht van onze hinderwet-activiteiten over de jaren 1982 - 1990 werd als dank aan alle gulle gevers van 1990 gezonden.

Een belangrijke bron van inkomsten was de subsidie (fl.10.000,-) die wij voor onze Hinderwet-rechtszaken van het Wereld Natuurfonds mochten ontvangen. Het WNF vond onze werkzaamheden op dit vlak zelfs van zulk belang voor de natuurbescherming in Nederland, dat voor de periode tot augustus 1992 wederom fl. 10.000,- toegezegd werd. Substantieel bij de inkomsten waren ook de terugbetaalde griffierechten voor alle zaken, die we bij de Raad van State gewonnen hebben.

Met een achttal personen werd notarieel een schenkingscontract gesloten. Deze mensen hebben zich verplicht gedurende een periode van vijf jaar de Werkgroep jaarlijks minimaal fl. 250,- te schenken.

Om ook op langere termijn voldoende inkomsten te kunnen verwerven werd een aanvraag voor subsidie ingediend bij alle tien gemeenten waarbinnen we werken. De reacties daarop waren sterk verschillend. De gemeente Venray honoreerde ons verzoek om fl. 1000,-, de gemeente Helden zegde ons fl. 400,- toe. De gemeente Bakel wees onze aanvraag zonder behoorlijke motivering af, nadat de gemeenteraad er urenlang over had gedebatteerd. Ook in de gemeenteraad van Asten was een meerderheid tegen het verlenen van subsidie. Eén partij in die gemeente illustreerde haar gebrek aan democratisch besef zelfs op treffende wijze door te stellen, dat men geen behoefte had aan een groep die over de schouders van de overheid meekijkt!

Op het einde van het jaar werd een schenking ontvangen van fl. 15000,-, zijnde de Noord-Brabantse Milieuprijs 1990. Dit geld werd gereserveerd in het fonds "Speciale Projecten".

In tabel I. wordt een overzicht gegeven van de inkomsten en uitgaven van de Werkgroep over 1991. Ter vergelijking staan ook de cijfers over 1990 vermeld.

Uit de vergelijking van inkomsten en uitgaven blijkt, dat de Werkgroep al enkele jaren meer uitgeeft dan ontvangt. Gelukkig konden we nog putten uit het Water en Vuur-fonds, de opbrengst van ons jubileum-boek uit 1988, maar de bodem daarvan is inmiddels in zicht.

De belangrijke stijging in uitgaven van 1991 ten opzichte van 1990 is deels toe te schrijven aan de toegenomen activiteiten van de Werkgroep. Een ander deel vloeit voort uit het feit, dat sinds januari 1991 de leden systematischer bijhouden, welke onkosten zij ten behoeve van de werkgroep maken (reis-, telefoon-, portokosten etc.), kosten die zij voorheen stilzwijgend voor eigen rekening namen. Hiertoe werd overgegaan om een beter zicht te krijgen op de reële kosten van het functioneren van de Werkgroep.

Tabel 1.: Overzicht van inkomsten en uitgaven over de jaren 1990 en 1991.

INKOMSTEN BOEKJAAR	1990	1991
Giften	11648,50	4817,15
Schenkingen	--,--	3865,--
Milieuprijs 1990		15000,--
Subsidies	2000,--	10000,--
Terugontvangen griffierechten	675,--	6675,--
Beheersvergoeding gem. Deurne	1000,--	5010,--
Diversen	<u>2712,19</u>	<u>1692,06</u>
Totaal inkomsten	18035,69	47059,21
UITGAVEN BOEKJAAR	1990	1991
Griffierechten	8475,--	7650,--
Reiskosten	5530,88	11911,34
Porto	693,90	1323,--
Telefoon	1879,25	2090,35
Kopieën	1469,55	2660,92
Kantoorbehoeften	501,60	1622,02
Vergaderkosten	124,20	465,--
Literatuur/Nota's	329,10	355,10
Reserv. fonds Speciale Projecten		15000,--
Diversen (w.o. beheerskosten)	<u>2944,63</u>	<u>8456,51</u>
Totaal uitgaven	21948,11	51534,24

4. Voorlichting en educatie

4.1. Inleiding

De gegroeide naambekendheid van de Werkgroep leidde ertoe, dat meer dan voorheen een beroep werd gedaan op de kennis van de Werkgroep. Op grote schaal kwamen verzoeken binnen van andere milieu-organisaties, overheden en particulieren om informatie over werkwijze, jurisprudentie etc. Waar mogelijk werd in deze behoefte voorzien.

Veelvuldig werd ook de mening van de Werkgroep op allerlei vlak gevraagd. Dit leidt nogal eens tot een situatie, dat het oordeel gevraagd wordt over allerlei dingen, die geen of weinig directe betrekking hebben op de Peel. De Werkgroep kan (statutair) geen mening hebben over zaken, die de Peel niet raken. Individuele werkgroepleden, die zich over zulke zaken in het openbaar uit moeten spreken, moeten dit dus op persoonlijke titel doen.

In de navolgende paragrafen wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van de Werkgroep die onder het brede begrip 'voorlichting en educatie' vallen.

4.2. Forums, lezingen en excursies

In het verslagjaar werd de Werkgroep veelvuldig gevraagd om deel te nemen in forumdiscussies en om lezingen en excursies te verzorgen. Voor zover daarbij de vraag uitging naar informatie over algemene milieuproblemen of over algemene natuuraspecten van de Peel, werd doorverwezen naar andere instanties, die zich op de betreffende terreinen gespecialiseerd hebben (de Milieufederaties, de plaatselijke IVN-afdelingen en het Staatsbosbeheer, vooral Nationaal Park de Grootte Peel).

In die gevallen, dat beleidsmatige aspecten de kern vormden van het verzoek, werd medewerking verleend. De belangrijkste gevallen daarbij waren:

- 16-01-1991: declame aan studiedag over juridische aspecten van de Hinderwet in Gemert (org. Brabantse Milieu-federatie)
- 04-02-1991: forum "Land- en Tuinbouw en Milieu" te Sevenum (org.: Agr. Jongerenwerk Limburg)
- 01-03-1991: forum "De toekomst van de Peelregio" met LLTB en gedeputeerde Riem van Limburg (org. PvdA Horst)
- 02-03-1991: excursie met leden van Provinciale Staten van Limburg over glastuinbouw (org. Milieufederatie Limburg/Milieugroep Horst)
- 14-03-1991: lezing voor het Agrarisch Jongeren Werkkring Helmond
- 25-03-1991: lezing in Nederweert over Grootte Peel-beleid (org. heemkundekring Nederweert)
- 27-03-1991: forum over "De toekomst van de veehouderij in Zuid-Nederland in relatie met het milieu" te Sittard met excursie (org.: Landbouwwetenschappelijke Vereniging Wageningen)
- 22-05-1991: informatie t.b.v. excursie Rijks Waterstaat Flevoland
- 27-05-1991: excursie voor afdeling landelijke gebieden van de Rijks Planologische Dienst

- 29-05-1991: studiedag Grote Peel-problematiek als onderdeel van cursus beleidskunde voor ambtenaren van LNV, Justitie, VROM, VW, etc. (org.: Min. van Justitie)
- 12-06-1991: excursie met burgemeester Smeets van Deurne in de Deurnese Peel
- 14-06-1991: forumdiscussie (met prov. overheid en LLTB) over Grote Peel, met excursie (Vakgroep Milieukunde Rijksuniversiteit Utrecht)
- 21-08-1991: voorlichtingsdag voor gemeente Diessen over gemeentelijk milieu- en planologie-beleid (org. WBdP)
- 11-09-1991: lezing voor Nederlandse Christen Vrouwenbond Uden
- 26-09-1991: excursie Agr. Hoge School Den Bosch
- 27-09-1991: excursie bureau Juridische Zaken Provincie Noord-Brabant
- 05-10-1991: themadag "verdroging" te Asten met excursie. Door ons werden twee inleidingen verzorgd. Over deze dag zal een speciaal themanummer van het blad Natura verschijnen in maart 1992 (org.: Kon. Ned. Natuurhist. Vereniging en Werkgroep Behoud de Peel)
- 19-10-1991: werkbezoek Groen Links
- 08-11-1991: symposium "Mest, een beheersbaar probleem?" te Nederweert (org.: LLTB Nederweert)
- 12-11-1991: forumdiscussie "Natuurbeschermingsregels op papier en in praktijk" (org.: Universiteit van Amsterdam)

Alle gemeentebesturen in onze regio werden uitgenodigd voor een excursie o.l.v. de Werkgroep naar een Peelgebied van hun keuze.

Bijna alle gemeenten hebben inmiddels positief gereageerd op ons aanbod. Enkel de gemeente Horst bleek een dergelijke excursie niet in te kunnen plannen in de raadsagenda.

De eerste excursie vond plaats voor de gemeente Helden op 16 november 1991. Als achtergrondinformatie werd een speciaal voor dit doel gemaakte excursiegids (20 p.) verspreid onder belangstellende leden van B & W, raadsleden en ambtenaren. Naast algemene informatie kregen ze in het veld nader uitleg over onze gedachten met betrekking tot de Grote Eenheid Natuurgebied "Zuidelijke Peelhorst". Via de Marisberg en het Zinkske, waar op dat moment door onze Zinkskesgroep beheerswerk werd verricht, werd een blik geworpen op het Molentje waarna over het kanaal via de Scherliet terug gelopen werd. Het was een vermoeiende, natte maar ook plezierige en leerzame excursie die zowel de gemeente als de werkgroep goed bevallen is.

In 1992 hopen wij ook voor de andere gemeenten een vergelijkbare excursie te kunnen verzorgen.

4.3. Overleg

Op 16 mei 1991 werd een intensief gesprek gevoerd met "Helenaveen een schone zaak", een club van bewoners en ondernemers in Helenaveen, over de 'problematiek Helenaveen' en onze visie daarop. Ter verduidelijking van onze mening hebben wij de Helenaveeners de nog niet openbare nota "Een breuk met een verleden" (zie ook hoofdstuk 6) ter hand gesteld.

Op 14 oktober 1991 werd de eerste van een reeks gezamenlijke avonden gehouden met het Agrarisch Jongeren Kontakt uit de regio (Brabant en Limburg). Op deze eerste avond werd voorlichting gegeven over doel en werkwijze van de Werkgroep. Op 12 december

1991 vond een tweede gemeenschappelijke avond plaats. Er werd een lijst van aandachtspunten opgesteld en besloten werd om allereerst een aantal wederzijdse voorlichtingsavonden te houden. Vervolgens zal ingegaan worden op de toekomstvisies van de jonge boeren en Werkgroep Behoud de Peel. Als derde stap zal bekeken worden wat we gezamenlijk kunnen ondernemen.

Overleg had ook plaats in het kader van het 'beheer' van de Peelreservaten. Zie daarvoor hoofdstuk 7.

4.4. Educatie

Medewerking werd verleend aan een afstudeeronderzoek, dat in opdracht van het Ministerie van VROM, afd. Milieu Effect Rapportage, verricht werd naar besluitvormingsprocessen op het gebied van de ruimtelijke ordening en de MER. Als case-studie werd daarbij de MER "Witdonk" gekozen.

Een student van de HBO-opleiding Milieukunde aan de Rijkshogeschool Uselland te Deventer werd begeleid bij het schrijven van zijn afstudeerscriptie. In dit werk werd de basis gelegd voor een lange termijn beheers- en ontwikkelingsvisie voor de Peelreservaten en hun omgeving aan beide zijden van de Noordervaart-waterscheiding.

Een begin werd gemaakt met de vervaardiging van 3 expositiepanelen, die naast de bestaande basisset van 3 panelen inzetbaar zijn op voorlichtingsbijeenkomsten.

4.5. Contacten met de pers

Er was veelvuldig contact met de pers, wat resulteerde in een groot aantal artikelen in kranten en tijdschriften, zowel plaatselijke en regionale als landelijke. Grotere artikelen verschenen ondermeer in Het Vrije Volk en Intermediair.

Ook radio en tv werden bediend; regelmatig werd in uitzendingen van de lokale en regionale omroepen aandacht besteed aan het werk van de Werkgroep Behoud de Peel. Daarnaast "traden" wij ondermeer op in de NOS-verkiezingsspecial, in VARA's Vroege Vogels en werd overleg gepleegd voor een special over de Peel voor de AVRO-televisie. Meegewerkt werd aan de film "Bloeiend Brabant" over natuurbehoud en -ontwikkeling, die door de Stichting Zuiderwind werd gemaakt.

4.6. Eigen publikaties

De voorgenomen uitgave van een regelmatige donateursperiodiek kwam in het verslagjaar niet van de grond. Ook het bestaande "Peelbericht", dat fungeert als uitnodiging voor het beheerswerk, raakte enigszins in het slop.

In januari verscheen de brochure "Druppels tegen zure regen", een overzicht van de Hinderwet-activiteiten van de Werkgroep over de jaren 1982 - 1990. Deze brochure werd in een oplage van 1000 exemplaren verspreid. Naar aanleiding daarvan werd ook een artikeltje geschreven in het blad "Natuur & Milieu" over de 'smeerlappen-top-tien'.

Voor "Brabant Natuurlijk!" werd een artikel geschreven over de brand in de Grootte Peel. In het Duitse blad "Telma" verscheen een duitsstalig verhaal over de lange termijn-visie van de Werkgroep onder de titel "Die Heimkehr zu einen Frieden-Peel". Een Nederlandse versie "De terugtocht naar een vrede-peel" werd eerder dit jaar uitgebracht ter gelegenheid van het bezoek van de Rijksplanologische Dienst aan de Peel.

De uitgave van een drietal publikaties werd in voorbereiding genomen. Het gaat daarbij om een brochure over "Vogels in de Peel", een populaire versie van de "GEN-visie Zuidelijke Peelhorst" en een heruitgave van "Voettocht door de Peel" door Goethart en Vuyck uit 1895.

5. Hinderwet

5.1. Inleiding

In het begin van het verslagjaar werd een overzicht geproduceerd van 9 jaar Hinderwetactiviteiten (1982-1990) onder de titel "Druppels tegen zure regen". Deze uitgave werd breed verspreid. Vooral de nieuwe 'smeerlappen-top-tien 1990' trok veel aandacht.

Veelvuldig was er contact met andere organisaties, die zich met de Hinderwet bezighouden, zoals de Stichting Natuur & Milieu, de Brabantse Milieufederatie en de Milieugroep Land van Cuyk. In zulke overleggen werd ondermeer gesproken over het beleid ten aanzien van mestfabrieken. Ook werd overleg gevoerd met de Algemene Inspectie Dienst (AID) van het Ministerie van Landbouw met als thema: "wat kan de AID voor milieugroepen betekenen en omgekeerd".

Een groot probleem in 1991 was, dat de Hinderwet-zaken nog steeds meer werk opleverden, vooral omdat vele zaken in de laatste fase (Raad van State) kwamen. Daarom werd de Hinderwet-ploeg personeel versterkt en enkele organisatorische wijzigingen doorgevoerd.

Ook in 1991 beperkten onze Hinderwetactiviteiten zich tot het handhaven van de status quo. Enkel om te verhinderen dat de milieuschadelijke activiteiten zich uit zouden breiden, moesten nog 256 bezwaarschriften ingediend worden, waaronder 29 beroepschriften bij de Raad van State. Terugdringen van de milieu-overlast kwam dus ook in 1991 nog niet aan de orde. Het overgrote deel van deze bezwaren betrof de toename van de ammoniak-uitstoot (emissie) door intensieve veehouderijen. Enkele Hinderwet-zaken werden echter ook aangespannen met betrekking tot uitbreiding van milieuschade tengevolge van uitbreiding en nieuwvestiging van glastuinbouw.

In de volgende paragrafen worden deze Hinderwet-aspecten uitgebreider beschreven.

5.2. De werkwijze van de Werkgroep

De werkwijze van de Werkgroep met betrekking tot de Hinderwet is als volgt:

Alle aanvragen om verlening van een Hinderwetvergunning, die bij een gemeente worden ingediend, worden door de lokale informant doorgestuurd naar de betreffende Hinderwet-coördinatiepunten van de Werkgroep. Vervolgens wordt nagegaan of een aanvraag een uitbreiding van de ammoniak-emissie uit de bedrijfsgebouwen, of een andere toename van een Peel-schadelijke activiteit betekent. Elke aanvraag om een nieuwe of gewijzigde vergunning wordt dus door ons nauwgezet gecontroleerd.

Bezwaar tegen de aanvraag wordt aangetekend

- * wanneer de aanvraag een uitbreiding inhoudt ten opzichte van de geldende vergunning, of
- * wanneer de aanvraag een legalisatie van een na november 1981 illegaal gerealiseerde uitbreiding betreft.

Daarna neemt de gemeente een beslissing in de vorm van een ontwerp-beschikking. Tegen deze ontwerp-beschikking maakt de Werkgroep bezwaar, wanneer deze leidt tot een uitbreiding van de milieu-aantasting volgens bovengenoemde criteria. Vervolgens komt de gemeente met een beschikking, waartegen de Werkgroep zo nodig in beroep gaat bij de Raad van State.

Tabel 2.: Totaal-overzicht Hinderwetprocedures per gemeente per jaar (situatie 31 december 1991).

jaar	82-84	85	86	87	88	89	90	91	totaal	
Bakel				5	4	23	23	8	63	aanvr
					1	12	7	3	23	ontw
					3	9	8	1	21	besch
Deurne	10		1	3	5	19	32	46	116	aanvr
	1					6	10	12	29	ontw
	2	1			1	6	6	8	24	besch
Asten	1	2	1	9	7	15	18	10	63	aanvr
			2				6	1	9	ontw
			2	1			4	5	12	besch
Venray			3	6	22	6	40	29	106	aanvr
			2		11	2	7	4	26	ontw
			2		8	2	4	7	23	besch
Horst	4		1	1	12	24	25	26	93	aanvr
						8	10	2	20	ontw
						5	9	2	16	besch
Sevenum					1	16	27	14	58	aanvr
						10	11	1	22	ontw
						6	8	3	17	besch
Helden				5	17	31	21	17	91	aanvr
				1	7	14	6	2	30	ontw
					5	16	4	2	27	besch
Meijel	2			3	4	8	10	14	41	aanvr
						1	1		2	ontw
							1		1	besch
Heythuysen					4	5	6	5	20	aanvr
						3	4		7	ontw
						2	4		6	besch
Nederweert				3	16	17	16	29	81	aanvr
					5	4	8	4	21	ontw
					3	5	4	1	13	besch
TOTAAL	20	3	14	37	136	275	340	256	1081	
RvS	2	1	4	1	20	51	52	29	160	

5.3. De stand van zaken in getallen

In tabel 2. zien we een overzicht over de afgelopen 10 jaar, uitgesplitst per jaar, per gemeente, en per type bezwaarschrift (aanvr=bezwaar tegen aanvraag, ontw= bezwaar tegen ontwerp-beschikking, hesch= beroep tegen beschikking).

Bij het lezen van de gepresenteerde gegevens moet in het achterhoofd gehouden worden, dat de hele Hinderwetprocedure meerdere jaren in beslag neemt. De zaken die in 1991 bijvoorbeeld door de Raad van State behandeld zijn, zijn al enkele jaren geleden aangespannen. De lange procedures verklaren ook, waarom de cijfers binnen één jaar onderling niet altijd 'kloppend' zijn.

Naar schatting hebben wij in de afgelopen jaren een 2500-tal bedrijven, die een nieuwe of gewijzigde Hinderwetvergunning aanvroegen, doorgelicht. In 742 gevallen waren wij noodzaak bezwaar te maken.

Van de 742 aangespannen procedures (d.w.z. tegen ruim 700 bedrijven) hebben we er tot nu toe 435 'gewonnen'. Dit betekent, dat er géén toename van milieuschade plaatsvindt. 'Verloren' (wel een toename) hebben we nog slechts 17 procedures, waarvan een belangrijk deel (8 procedures) door 'eigen schuld'. In deze laatste gevallen waren wij bijvoorbeeld te laat met het indienen van een bezwaarschrift. Niet alle 'verloren' zaken hoeven tot een reële uitbreiding te leiden: zo hebben we een procedure, die we via de Hinderwet verloren hebben, inmiddels via een civielrechtelijke procedure gewonnen (de zaak "Kuunders" in Deurne, zie par. 5.6.), terwijl ook de weg via de Natuurbeschermingswet nog open staat .

Op 31 december 1991 hadden we nog een 'stuwmeer' van 82 procedures in behandeling bij de Raad van State, tegen 100 procedures op 31 december 1990. Dus om kort te gaan:

Totaal per 31-12-1991:

* aantal aangespannen procedures:	742
* daarvan 'gewonnen':	435
* daarvan 'verloren':	17
(waarvan door 'eigen schuld': 8)	
* nog in procedure	286
(waarvan bij de Raad van State: 82)	

Uit het overzicht blijkt duidelijk, dat de groei van de bio-industrie over zijn hoogtepunt heen is (het werd ook wel tijd...). Het totaal aantal bezwaarschriften nam vergeleken met de vorige twee jaren af ondanks intensievere controle onzerzijds. Maar vooral de daling van het aantal beroepen, die wij bij de Raad van State in moesten dienen, is in het oog springend.

5.4. De "smeerlappen-top-tien-1991"

Op basis van Tabel 2. is het mogelijk weer een 'top-tien' samen te stellen.

De 'top 10 van gemeenten inzake het Hinderwet-beleid' ziet er voor 1989, 1990 en 1991 als volgt uit (1. = het slechtste beleid, 10. = het beste beleid vanuit milieuoogpunt):

1989	1990	1991
1. Helden	1. Horst	1. Deurne
2. Bakel	2. Bakel	2. Venray
3. Sevenum	2. Sevenum	3. Asten
4. Deurne	4. Helden	4. Sevenum
5. Horst	4. Deurne	5. Horst
6. Nederweert	4. Venray	5. Helden
7. Venray	4. Heythuysen	7. Bakel
8. Heythuysen	4. Nederweert	7. Nederweert
9. Meijel	4. Asten	9. Heythuysen
9. Asten	10. Meijel	9. Meijel

In de top-tien blijken het afgelopen jaar sterke veranderingen opgetreden te zijn. Het handelt daarbij niet zozeer om het verslechteren van het bestaand beleid van diverse gemeenten. Veeleer gaat het hier om een effect dat verwant is aan de "Wet van de Remmende Voorsprong". Van oudsher 'zuiverder' gemeenten worden inmiddels ingehaald door oorspronkelijk 'vuilere' gemeenten die in hun nieuw beleid (terecht!) verdergaan dan de gemeenten die hun beleid jaren geleden hebben vastgelegd.

Opvallend is de 'top'positie van de gemeente Deurne, die in 1989 en 1990 nog in de middenmoot te vinden was. Haar hoge positie heeft deze gemeente te wijten aan het feit, dat zij in 1991 nog steeds illegale bedrijven legaliseerde, waardoor een toename van de legale ammoniak-emissie optrad.

De tweede plaats van de gemeente Venray (ook een voormalige middenmoter) is vooral te wijten aan het feit, dat deze gemeente lange tijd tegen beter weten in achterhaalde emissiecijfers is blijven gebruiken, wat leidde tot een vergroting van de ammoniak-uitstoot.

De gemeente Asten, die in 1989 en 1990 tot de braafste van de klas behoorde, schiet, evenals Sevenum en ook Nederweert, tekort in haar controlebeleid. Volgens de Hinderwet is dat deel van de vergunning, dat gedurende drie opeenvolgende jaren niet is gerealiseerd, komen te vervallen. Asten weigert zulke controle uit te voeren.

Opvallend is de lage positie van de vroegere 'top-smeerlap' de gemeente Bakel, die sinds begin 1991 een Hinderwetbeleid voert waaraan vele andere gemeenten zich zouden kunnen spiegelen.

De gemeente Meijel tenslotte behield ook in 1991 haar plaats van 1989 en 1990 als gemeente met de 'meest zuivere handen' voor wat betreft het Hinderwetbeleid.

5.5. De recente ontwikkelingen op Hinderwet-vlak

5.5.1. Regelgeving, beleid en jurisprudentie.

Onze bezwaren in de afgelopen jaren lijken een duidelijke invloed gehad te hebben op verschillende niveaus. Niet alleen kwam er mede door onze beroepszaken bij de Raad van

State interessante jurisprudentie tot stand, maar ook de gemeenten in onze regio's zijn de Hinderwetteugels aanzienlijk strakker gaan aanhalen.

Het pure feit, dat wij bezwaren bleven maken was in 1991 voor een dertigtal boeren al voldoende om hun aanvraag gedeeltelijk in te trekken, waardoor geen uitbreiding van de ammoniakuitstoot meer plaatsvond.

In een tiental gevallen moesten we beroep aantekenen bij de Raad van State, omdat gemeenten nog achterhaalde cijfers bleven gebruiken.

In 1991 verscheen de nieuwe richtlijn "Ammoniak en Veehouderij", die ten dele een verslechtering ten opzichte van de oude richtlijn inhoudt. Zo mogen vele bedrijven toch nog uitbreiden, terwijl een van de uitgangspunten van de Richtlijn is om de ammoniak-emissie niet te doen toenemen. In de nieuwe richtlijn wordt geen rekening gehouden met cumulatieve effecten, wat in strijd is met art. 13 van de Hinderwet. Bovendien is er in de richtlijn geen koppeling met 'schade' of 'hinder' gemaakt, wat je van een richtlijn in het kader van de Hinderwet wel zou mogen verwachten.

Naar aanleiding daarvan werd besloten ons huidige hinderwetbeleid voort te zetten. Uitbreidingen binnen 600m van natuurgebieden vechten we altijd aan, ook al wordt elders (in geval van verplaatsingen) de netto emissie vermindert.

Als regel geldt voor ons, dat wij geen bezwaar maken tegen het legaliseren van bedrijven voor de omvang die ze in november 1981 hadden, dat wil zeggen op het moment dat de nieuwe Hinderwet van kracht werd. Tijdens het verslagjaar besloten wij om dit 'legalisatiebeleid' iets aan te scherpen, door binnen de door ons aangehouden 'saneringsgebieden' alle legalisaties van illegale bedrijven aan te vechten, ongeacht of de omvang van de bedrijven voor 1981 gerealiseerd was of niet. Deze handelwijze heeft tot doel te voorkomen, dat de gewenste sanering in een later stadium door de recent verkregen 'rechten' moeilijker wordt.

In dit verslagjaar kwamen ook diverse Hinderwetaanvragen voor glastuinbouwbedrijven aan de orde. Milieuschadelijke aspecten hiervan (waar onder onttrekking van grondwater, verminderde regenwaterinzijging, aantasting van de landschappelijke openheid, uitstoot van bestrijdingsmiddelen en assimilatieverlichting) werden in de procedures meegenomen (zie ook planologie, hoofdstuk 6.).

Een tweetal beroepszaken bij de Raad van State werd verloren. Het ging hierbij om het gebruik van achterhaalde emissiecijfers. In dit geval kregen we geen gelijk, hoewel we het overduidelijk wel hadden: de door ons aangedragen cijfers zijn inmiddels opgenomen in de nieuwe richtlijn! Nog steeds blijkt gelijk hebben iets anders dan gelijk krijgen...

5.5.2. Gemeentelijk beleid.

Aan de tien gemeenten in onze regio werd het verzoek gericht aan hun eigen (concept-) ammoniakbeleid vast te houden en dit niet in te ruilen tegen de slechtere nieuwe richtlijn "Ammoniak en Veehouderij".

De betrokken gemeenten volgden inderdaad de gevraagde lijn.

Door de gemeenten werd ons verzocht commentaar te leveren op het "Ammoniakoverleg Peelgemeenten 1991". In deze notitie werd ingegaan op aspecten als de Richtlijn,

verplaatsing, legalisatie, uitbreiding van het aantal dieren, vervallen van de Hinderwetvergunning en op verschillende typen stalsystemen. Onze mening hierover werd aan de gemeenten kenbaar gemaakt.

Aan de tien gemeenten werd verzocht geen bouwvergunningen te verlenen, voordat een rechtsgeldige Hinderwetvergunning aanwezig is, en om bij de uitgifte van nieuwe vergunningen de emissie te laten afnemen. Verder werden de gemeenten op de hoogte gesteld van de mogelijkheden om de "AMVB-rundvee" te omzeilen, door een verordening uit te vaardigen waarin ze een uitbreiding van de rundveestapel verbieden.

De door de gemeente Asten in het verslagjaar uitgebrachte milieunota zat goed in elkaar. Op enkele kleinere puntjes werd nog gereageerd. Belangrijkste probleem was en is, dat de gemeente weigert bij de verlening van hinderwetvergunningen na te gaan of oude vergunningen nog wel rechtsgeldig zijn. Dit was voor ons diverse malen aanleiding om in beroep te gaan.

In de gemeente Asten speelde ook de kwestie of de mestopslag van LEGRO onder de Hinderwet of de Afvalstoffenwet valt. De Raad van State sprak uit, dat mest die niet op het land gebruikt wordt agrarisch afval is. Bewerking van mest, aldus de Raad, is pas toegestaan na een milieu-effect-rapportage.

Een deel van de mest van LEGRO gaat momenteel illegaal naar Eraspo aan de Meijjelseweg. Bij de provincie Noord-Brabant werd er daarom op aangedrongen meer vaart achter de procedure van Eraspo te zetten.

In het begin van het jaar werd commentaar geleverd op het Milieubeleidsplan 1991 van de gemeente Bakel en Millheeze. In het concept-beleidsplan van januari werd een onwettig beleid geformuleerd. Naar aanleiding van een door ons geschreven brief, en met verwijzing naar de 'nieuwe richtlijn', heeft het college van B. en W. 3 dagen voor de raadsvergadering nog een ander raadsvoorstel gemaakt. Kern van het daaruit voortvloeiende raadsbesluit was, dat tot de inwerkingtreding van de Wet Mestverplaatsing geen toename van de emissie per bedrijf mag plaatsvinden. Na de inwerkingtreding van die wet zal geen toename in hele gemeente toegestaan worden. Verder besloot de gemeenteraad illegale bedrijven niet meer te legaliseren!

In 1991 wonnen we bij de Raad van State 13 zaken van de gemeente Bakel, omdat de gemeente niet voldoende gemotiveerd had, waarom veehouderijen op grotere afstand van natuurgebieden dan 500m niet schadelijk zouden zijn.

Zoals al eerder opgemerkt, was het legalisatiebeleid van de gemeente Deurne het belangrijkste knelpunt. Aan het geval "Kuunders" in Deurne wordt in paragraaf 5.6 apart aandacht besteed.

Ook de concept-Ammoniakbeleidsnotitie van de gemeente Helden sloot niet aan op de al aanwezige jurisprudentie o.a. met betrekking tot het geformuleerde legaliseringsbeleid. Ook op een aantal andere punten uit die nota werd commentaar geleverd (terugdringing ammoniakuitstoot, definities, verplaatsingsbeleid). De notitie, die eind 1991 door de gemeenteraad van Helden werd vastgesteld, was aanzienlijk beter en ging zelfs verder dan het tot nu toe door ons gevoerde 'beleid'.

Een zevental Raad van State-zaken tegen de gemeente Helden werd gewonnen, eveneens vanwege onvoldoende motivering door de gemeente.

Aan de gemeente Horst werd een uitgebreid commentaar gestuurd op de "letter of intent inzake de ammoniakproblematiek" met daarin onze argumenten om de 'letter' niet te ondertekenen. Wel hebben wij Horst verzocht het voorgestelde beleid zo snel mogelijk in uitvoering te nemen, omdat het een verbetering was ten opzichte van de heersende situatie. Dit laatste gebeurde ook.

Er werd een reactie gegeven op het Milieu Uitvoerings Programma (MUP) van de gemeente Meijel. We hebben daarin gevraagd om doelvoorschriften in het kader van de Hinderwet. Verder werd aandacht gevraagd voor het afsluiten van wegen (i.v.m. rust en luchtverontreiniging), overbemesting, waterkwantiteit, geluid en natuur (fauna), landschapsbeleidsplan, en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Gewezen werd op de noodzaak van tijdsplanning, evaluatie, en voortgangsrapportages.

De gemeente Sevenum formuleerde in 1991 een nieuw Hinderwetbeleid, samen met Meerlo en Wanssum. Belangrijkst knelpunt was hierin wederom het legalisatiebeleid. Naar aanleiding van onze reactie werd het beleid enigszins, maar nog onvoldoende aangepast.

Ook tegen de gemeente Sevenum wonnen we een tweetal Raad van State zaken vanwege 'onvoldoende motivering' door de gemeente.

Beroep werd aangetekend tegen de mestfabriek Scarabee Waste Conversion, omdat het bedrijf niet aan kon tonen, dat de regionale ammoniakuitstoot niet zou vermeerderen.

Commentaar werd geleverd op de "nota locaties mestverwerking" van de gemeente Venray. Volgens ons horen mestfabrieken thuis op het industrieterrein en zeker niet in de buurt van natuurgebieden!

Tegen de gemeente Venray wonnen we vier Raad van State-zaken vanwege 'onvoldoende motivering'. Twee zaken, waarbij de gemeente achterhaalde cijfers gebruikte, werden, zoals al eerder vermeld, verloren.

5.6. De zaak "Kuunders", Deurne

5.6.1. Inleiding

De activiteiten, zoals verwoord in de vorige paragrafen, hadden vooral tot doel de toename van de ammoniak-depositie op de Peelrestanten tegen te gaan. In het verslagjaar werd veel energie gestoken in de zaak "Kuunders" te Deurne.

De Hinderwetprocedures, die we vanaf 1984 tegen de bouw van een nieuwe stal vlakbij het Peelrestant de Bult gevoerd hadden, hebben we uiteindelijk op het einde van 1990 verloren.

Naast de Hinderwetprocedures hadden we echter nog enkele andere ijzers in het vuur, die in de loop van 1991 nieuwe ontwikkelingen lieten zien. Het gaat daarbij om activiteiten in het kader van de Natuurbeschermingswet (zie par. 5.6.2.), klachten bij de Nationale Ombudsman (zie par. 5.6.3.) en de civielrechtelijke procedures (zie par. 5.6.4.).

Daarnaast werd ook in de Tweede Kamer aandacht besteed aan de zaak "Kuunders", onder meer naar aanleiding van schriftelijke vragen van Doeke Eisma (D'66).

5.6.2. De Natuurbeschermingswet

Reeds in 1984 hebben wij de Minister van Landbouw erop attent gemaakt, dat voor het bouwen en in werking hebben van intensieve veehouderijen in de buurt van beschermde natuurmonumenten een vergunning ex art. 12 van de Natuurbeschermingswet vereist is.

Volgens dat artikel is het verboden zonder vergunning van de Minister activiteiten te ondernemen die schadelijk zijn voor het beschermd natuurmonument.

In 1986 liet de Minister weten, dat daarover nog niet beslist kon worden, omdat er nog onderzoek gaande was. In 1986 was echter al voldoende bekend over schadelijke effecten van ammoniakdepositie op de natuurwaarden in de beschermde natuurmonumenten in de Peel.

In 1987 werd de Richtlijn Ammoniak en Veehouderij uitgebracht, wat voor de Minister aanleiding was om nog steeds geen beslissing te nemen. 'Onder meer in afwachting van de ervaringen met deze Richtlijn', kon nog geen besluit genomen worden omdat nog steeds 'de aard van de aan de orde gestelde problematiek de nodige studie vergde'. Opvallend was dat het Ministerie van Landbouw in 1988 de gemeenten wel al voorlichtte op welke manier zij met schade aan Peelreservaten in het kader van de Hinderwet dienden om te gaan, maar dat hij weigerde eenzelfde lijn te volgen in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Weer gebeurde er jarenlang niets, al bleven wij voortdurend aan de bel trekken.

Pas de nieuwe Richtlijn Ammoniak en Veehouderij, die per 1 maart 1991 van kracht geworden is, was voor de Minister aanleiding om de Natuurbeschermingswet te activeren.

Dit gebeurde echter pas onder druk van de klacht bij de Ombudsman en naar aanleiding van het concrete geval "Kuunders".

Wat was het gedrag van de Minister in het concrete geval "Kuunders"? Vooral de chronologie van de gebeurtenissen werpt een duidelijk licht op het malfunctioneren van het Ministerie in dit schrijnende geval.

Bij brief van 27 juni 1990 stelden wij de Minister ervan op de hoogte, dat J.A. Kuunders een varkensstal wilde bouwen aan de rand van het beschermd natuurmonument de Bult. De minister weigerde echter de betreffende agrariër op de hoogte te stellen van het feit, dat hij een art. 12-vergunning nodig had.

De Voorzitter van de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State oordeelde in een AROB-procedure, die door ons tegen de weigering van de Minister was aangespannen, dat het al dan niet verstrekken van een dergelijke informatie 'niet gericht zou zijn op enig rechtsgevolg', zodat ons beroep werd afgewezen. Deze uitspraak hield niets meer in dan dat het verstrekken van zulke informatie niet juridisch afdwingbaar is middels een AROB-procedure. Dit laat niet af, dat het niet verstrekken van zulke informatie door ons beschouwd wordt als een daad van onbehoorlijk bestuur, zeker gezien de verdere ontwikkelingen.

Deze uitspraak van de Raad van State vond plaats op 23 oktober 1990, toen nog niet was begonnen met de bouw van de betreffende stal en de agrariër nog geen financiële verplichtingen had aangegaan.

Bij uitspraak van 16 november 1990 verwierp de Raad van State ons beroep tegen de weigering van de gemeente Deurne om de Hinderwetvergunning van Kuunders in te trekken. De Raad stelde in zijn uitspraak echter: "dat het in werking hebben van de in geding zijnde inrichting ontoelaatbare schade aan het natuurgebied zal toebrengen, waarvoor wijziging of aanvulling van de aan de vergunning verbonden voorschriften geen oplossing biedt".

Op 20 november 1990 verzochten wij de Minister van LNV bestuursdwang toe te passen om te verhinderen, dat de betreffende stal zonder art. 12-vergunning zou worden gebouwd. Met de bouw van de stal was toen nog niet begonnen.

Op 6 december 1990, nadat wij hadden geconstateerd, dat Kuunders met de bouw was aangevangen, hebben wij hem gesommeerd de bouw te staken. Al eerder hadden wij de Minister telefonisch van de aanvang van de bouw op de hoogte gesteld. Inmiddels had de betreffende boer voor fl. 700.000,- verplichtingen aangegaan.

Op 11 december 1990 hebben wij de Minister nogmaals schriftelijk dringend verzocht om de bouw van de stal onmiddellijk te laten stopzetten. Inmiddels waren de fundamenten al gelegd.

Op 29 januari 1991, toen de bouw van de stal inmiddels was voltooid, heeft het Ministerie de boer op de hoogte gesteld van het feit, dat hij een art. 12-vergunning nodig heeft...

Waarom hij de boer dat dan niet heeft laten weten direct na 27 juni 1990, of direct na 23 oktober 1990, of direct na 16 november 1990, toen de boer nog geen financiële verplichtingen had aangegaan is ons een raadsel. Hij heeft zich daarmee (en gezien de AROB-zaak van 23 oktober 1990 bewust) in een situatie gemaneuvreerd, die alleen maar negatief kan aflopen: oftewel de stal wordt gehandhaafd ten koste van de natuurwaarden in de Peel, oftewel de stal wordt gesloten en de boer gaat failliet, oftewel de stal wordt gesloten en de samenleving (i.c. het Ministerie van LNV?) moet de boer een aanzienlijke schadevergoeding betalen.

Door zijn weigering op tijd duidelijkheid te verschaffen heeft het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij in hoge mate bijgedragen aan een verdergaande polarisatie tussen individuele belangen en maatschappelijke belangen, en tussen landbouw en natuur. Alsof beide laatste het in de Peel samen nog niet moeilijk genoeg hebben...

En op dit ogenblik speelt dus een aantal zaken met betrekking tot de noodzakelijke art. 12-vergunning. Ook in die procedures in de rol van het Ministerie bedenkelijk. Enerzijds wordt gesteld, dat voor het toetsen van de schadelijkheid de nieuwe Richtlijn Ammoniak en Veehouderij zal worden gehanteerd. Het bedrijf van Kuunders veroorzaakt een depositie van 121 mol, terwijl volgens die richtlijn 15 mol het maximaal toelaatbare is. Anderzijds stelde het Ministerie, dat Kuunders redelijkerwijs aan kon nemen, dat hij geen art. 12-vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet nodig had...

5.6.3. De Ombudsman

Omdat wij na jaren genoeg kregen van het getreuzel en getrut van het Ministerie van Landbouw, besloten wij een klacht in te dienen bij de Nationale Ombudsman.

Dit leidde tot extra politieke druk, die zich vertaalde in een 'versnelling van de beleidsontwikkeling' bij het Ministerie.

Zo schreef de Staatssecretaris in een brief aan de Ombudsman, 'dat het beleid betreffende de toepassing van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet op de vestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen rondom natuurmonumenten recent nader is geconcretiseerd'. Die constatering moeten wij onderschrijven: inderdaad was dat beleid wel heel recent, namelijk een week (!) voordat de brief aan de Ombudsman werd geschreven, geconcretiseerd!

In zijn eindrapport stelde de Nationale Ombudsman dat de Minister niet nalatig is geweest bij de beantwoording van de brief van 31 oktober 1986, omdat hij ons informeel (telefonisch) op de hoogte hield van de stand van zaken m.b.t. de vergunningplichtigheid van veehouderijen. Het uitblijven van een gemotiveerde reactie van de Minister tot 1 maart 1991 kon daarom niet aangemerkt worden als een onjuiste handeling. Over de inhoudelijke kant van de zaak kon de Ombudsman zich niet uitlaten.

Wel stelde de Ombudsman, dat de Minister eerder dan 29 januari 1991 aan Kuunders had kunnen en had moeten laten weten dat deze een art.12 NB-wet-vergunning nodig had, gelet op onze brieven van 20-11-1990 en 11-12-1990, zeker gelet op het spoedeisende karakter.

5.6.4. De civielrechtelijke procedure.

Toen eind 1990 bleek, dat via de Hinderwet de bouw van de betreffende varkensstal niet tegengehouden kon worden, en bovendien bleek, dat ook de Minister van Landbouw geen aanstellen maakte om snel via de Natuurbeschermingswet op te treden, werd besloten een kort geding tegen Kuunders aan te spannen. Ook de behandeling van dit kort geding kostte veel tijd, zodat pas op 24 januari 1991 de uitspraak kwam. Wij, dat wil zeggen de Stichting Natuur en Milieu, de Brabantse Milieufederatie en de Stichting Werkgroep Behoud de Peel die samen de zaak aangespannen hadden, bleken het geding verloren te hebben.

Omdat wij ons niet konden verenigen met de overwegingen van de president van de Rechtbank, besloten we in hoger beroep te gaan. Uit het Fonds Natuur en Milieu werd ons daartoe fl. 16.000,- toegezegd.

In hoger beroep bij het gerechtshof te 's-Hertogenbosch werden wij, bij uitspraak van 13 november 1991, voor wat betreft het overgrote deel van onze grieven in het gelijk gesteld. Het Gerechtshof verbood Kuunders de varkensmesterij in werking te hebben c.q. te doen hebben, zolang hij niet beschikt over een rechtsgeldige vergunning zoals bedoeld in art. 12 van de Natuurbeschermingswet. Een dwangsom werd opgelegd van fl. 5000,-- voor elke dag dat een handeling in strijd met dat verbod werd geconstateerd, tot een maximum van fl. 1.000.000,--.

Wij hebben deze uitspraak met gemengde gevoelens ontvangen. Van de ene kant zijn we blij de zaak 'gewonnen' te hebben. Van de andere kant vinden wij het jammer, dat Kuunders, die zich jarenlang in deze zaak heel behoorlijk gedragen heeft, de dupe hiervan wordt. De zaak had wat ons betreft niet zo op de spits gedreven hoeven te worden, wanneer de betrokken overheden fatsoenlijker en slagvaardiger hadden gehandeld. Er waren volgens ons eenvoudige oplossingen te vinden geweest, waarmee alle betrokken partijen zich hadden kunnen verenigen.

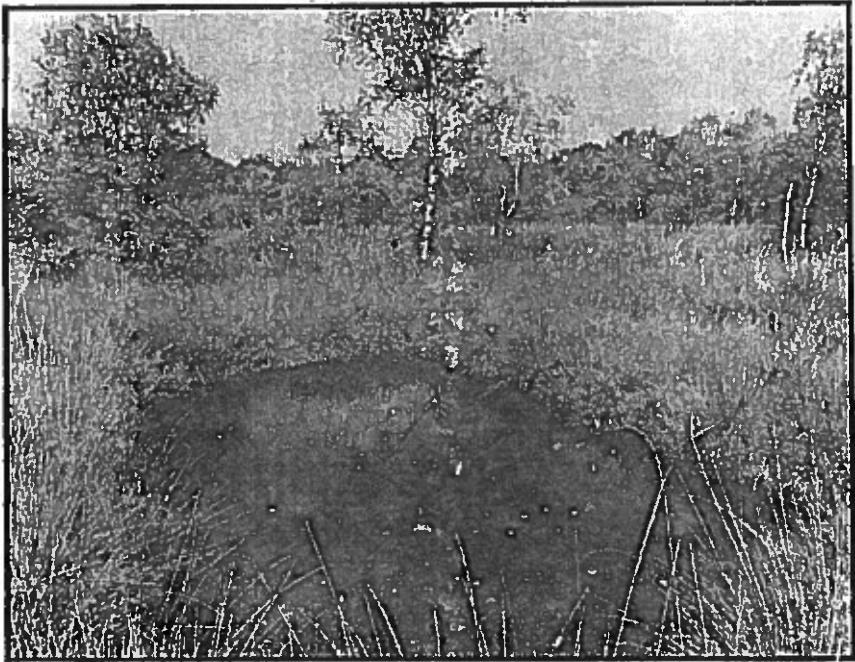
Zo hebben wij er bij de gemeente Deurne jarenlang op aangedrongen om aan Kuunders een andere plek toe te wijzen voor zijn stal. Kuunders is in het begin van de jaren tachtig zo vreemd door de gemeente behandeld, dat hij wat ons betreft een stal mocht bouwen. De enige stal waartegen wij géén bezwaar zouden maken, maar niet zoals nu aan de rand van de Peel!

De gemeente heeft echter altijd geweigerd in die richting mee te denken. Laat de boer en de natuur het maar onderling uitvechten, dacht zij, en wij wassen onze handen in onschuld.

Ook de rol van de Minister van Landbouw Natuurbeheer en Visserij is uiterst bedenkelijk. Al in juni 1990 was hij op de hoogte van het feit dat Kuunders een artikel 12-vergunning moest hebben, dat wil zeggen voordat de Hinderwetprocedures afgerond waren en ver voordat Kuunders de omvangrijke financiële verplichtingen had aangegaan. Maar de Minister wachtte met het schrijven van zijn brief aan Kuunders tot het moment dat de stal er stond. Als hij Kuunders gewoon op tijd op de hoogte had gesteld, was de zaak waarschijnlijk geheel anders verlopen!

We hebben daarom Kuunders aangeboden hem te helpen als hij schadevergoedingsprocedures tegen deze overheden wil aanspannen.

De stand van zaken op dit moment is, dat Kuunders een cassatie aangevraagd heeft en een aanvraag gedaan heeft voor een art. 12-vergunning. Wij hebben besloten om in afwachting van de uitspraak in cassatie niet over te gaan tot inning van de fl 5000,- per dag op voorwaarde dat Kuunders een spoedcassatie en zo spoedig mogelijk een art. 12-vergunning aan zou vragen. Dit is inmiddels gebeurd en het wachten is nu verder op de dingen die komen gaan...

6. Planologie

6.1. Inleiding

Planologie is een werkgebied waarin de Werkgroep heel veel tijd steekt. Dat is te begrijpen wanneer men beseft, dat wij proberen alle relevante ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke ordening te volgen, te beïnvloeden en richting te geven.

Ruimtelijke ordening is in de Peel een ingewikkeld gebeuren, vanwege het 'grensoverschrijdend' karakter van de Peelreservaten. Zo hebben de Peelreservaten een erkende internationale en nationale betekenis, wat zich uit in de predikaten als Wetland krachtens de Conventie van Ramsar en Speciale Beschermingszone krachtens de EG Vogelrichtlijn. De Peelreservaten zijn speerpunten in het landelijk natuurbeschermingsbeleid, zoals blijkt uit allerlei nota's en beslissingen van de landelijke overheid.

De Peelreservaten en hun omgeving vallen onder twee provincies, drie streekgewesten, drie waterschappen, en tien gemeenten. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat er voor ons veel werk aan de winkel is, niet in het minst vanwege het feit, dat de coördinatie tussen de verschillende bestuurslagen en binnen elke bestuurslaag nogal eens te kort schiet. Nog steeds blijkt het heel moeilijk te zijn voor overheden om 'over de grens' te kijken.

In het verslagjaar zijn we verder gegaan met de enkele jaren geleden ingeslagen koers om voor onze aandachtsgebieden samenhangende lange termijnvisies te ontwikkelen. In par. 6.2. wordt hier nader op ingegaan.

In de daarop volgende paragrafen worden onze activiteiten per bestuurslaag behandeld.

6.2. De "vrede-peel"-benadering

De Peelstreek is een gebied, dat voortdurend onderwerp is geweest van conflicten. Vanaf de Middeleeuwen sleepten eeuwenlange twisten zich voort over de grenzen tussen gemeenten, provincies en landen in dit onherbergzaam gebied. Delen waar het felst om gevochten werd, gaf men de naam "Vredepeel"...

De ontwikkelingen van de laatste tientallen jaren hebben de kiem gelegd voor nieuwe conflicten. Vanuit een achterstandssituatie groeide de landbouw uit tot een ongekende intensiteit, die in nog steeds toenemende mate de natuurwaarden van de resterende Peelreservaten bedreigt. Perspectieven voor een 'vrede', waarin de intensieve landbouw domineert en de natuur de laatste loodjes heeft gelegd?... De vrede van een dode lente?... In zulke omstandigheden als 'milieugroep' enthousiast functioneren, kan eigenlijk alleen maar wanneer er een perspectief aanwezig is. En zulk perspectief hebben we de afgelopen jaren nader uitgewerkt en aan de details ervan werken wij nog voortdurend. Wij streven naar een omgang met de natuur die gekenmerkt wordt door vrede: "de terugtocht naar een vrede-peel", is dan ook de 'werknaam' van ons streven.

Binnen West-Europa bestaan natuurgebieden enkel nog als het resultaat van een negatieve selectie: alleen die delen van het landschap, die niet (meer) in voldoende mate door andere maatschappelijke functies gebruikt konden worden, werden uiteindelijk tot natuurgebied bestemd.

Door hun onlogische grootte, vorm en ligging veroorzaken die restanten grote problemen voor de natuurbescherming én voor andere maatschappelijke activiteiten. De natuurreser-

vaten worden voortdurend door de vijandige omgeving aangetast, terwijl de omgeving, bijvoorbeeld de landbouw, zich eveneens in zijn vrije ontwikkeling beperkt voelt. Een samenleving, die natuurbescherming serieus neemt, moet daarom streven naar een zo goed mogelijke scheiding van tegengestelde belangen. Op basis van landschapsecologische samenhangen en biogeografische inzichten moet gestreefd worden naar een zodanige begrenzing en inrichting van natuurgebieden en hun omgeving, dat de aanwezige natuurwaarden zich ook op lange termijn kunnen handhaven en kunnen ontwikkelen.

Gebieden met de hoofdfunctie 'natuur' moeten dan zo gesitueerd en begrensd zijn, dat ze zo min mogelijk kwetsbaar zijn voor invloeden vanuit andere maatschappelijke functies, die elders hun plaats vinden. (Dat hoeven niet a priori de gebieden te zijn waar thans nog de hoogste natuurwaarden aanwezig zijn!)

En in gebieden met de hoofdfunctie 'landbouw' dient de landbouw zodanig te functioneren, dat het behoud van waardevolle natuurelementen niet wordt aangetast.

De afgelopen jaren heeft de Werkgroep Behoud de Peel een aanvang gemaakt met een uitwerking van deze filosofie op heel concrete ruimtelijke schaal. (zie voor een gedetailleerde beschrijving van de methodiek: Werkgroep Behoud de Peel 1991).

De hele procedure is voor wat betreft de "Zuidelijke Peelhorst" inmiddels afgerond (Van den Munckhof & Joosten 1990). Het gaat om het Deurnese Peel/Mariapeel-complex, een van de beste voorbeelden van gebieden in Nederland, die relatief makkelijk te isoleren zijn. Dit complex is gelegen op het zuidelijk gedeelte van de Peelhorst aan weerszijden van de grens tussen Noord-Brabant en Limburg en omvat de huidige hoogveenreservaten Liesselse Peel, Deurnese Peel, Helenapeel, Mariapeel, Grauwveen, Heitrakse Peel, Zinkske en Scherliet en het bosgebied de Marisberg.

Deze gebieden en hun directe omgeving, tezamen de Grote Eenheid Natuurgebied (GEN) "Zuidelijke Peelhorst" genoemd, bieden unieke mogelijkheden voor het tot stand brengen van een natuurgebied, waarbinnen de natuurwaarden niet of nauwelijks kwetsbaar zijn voor ingrepen van buitenaf (behalve via de atmosfeer).

Wij streven ernaar om in 1992 een populaire versie van deze visie uit te brengen in de vorm van een brochure, waarin de achtergronden en inzichten, en onze doelstellingen voor de lange termijn worden verwoord.

Op dit moment zijn de werkzaamheden in volle gang voor het opstellen van een visie op de "Noordervaart-waterscheiding".

Het gebied ten noorden en zuiden van de Noordervaart verschilt in vele opzichten van de "Zuidelijke Peelhorst". Vooral de andere hydrogeologische gesteldheid, de ligging van de resterende natuurgebieden en het huidig landbouwkundig gebruik bepalen de mogelijkheden en (on)mogelijkheden voor de instandhouding en ontwikkeling van natuurwaarden.

Op beide flanken van de Noordervaart-waterscheiding liggen belangrijke natuurreservaten (w.o. Groote Peel, Witdonk, Heibloem, Grote en Kleine Moost, Kruisvennen, Zoom, Sarsven, de Banen), terwijl de tussenliggende gronden nog steeds in tamelijk extensief agrarisch gebruik zijn en een open landschapsstructuur (met de bijbehorende ecologische betekenis) hebben. Deze agrarische gebieden zijn ondermeer van belang voor weide-hoogveenvogels, taiga-rietgans, kraanvogel en das.

Van het eerste deel van het project is inmiddels een studie-rapport verschenen, waarin het abiotisch fundament nader geanalyseerd is (Van Seggelen 1992). In de loop van 1992 lopen wij ook de integrale visie af te ronden.

Mede naar aanleiding van de GEN-visie Zuidelijke Peelhorst worden inmiddels in het kader van de 'verdrogingsproblematiek' de eerste onderzoeken verricht en concrete maatregelen voorgesteld om de situatie op hydrologisch vlak op korte termijn te verbeteren.

Deze door de provincie Limburg 'getrokken' activiteiten spitsten zich in 1991 toe op het snel nemen van enkele kansrijke maatregelen, zoals het opzetten van het peil van de Soeloop.

In de loop van 1992 zullen diepgaander hydrologische studies uitgevoerd worden. Wij zullen door onze directe of indirecte inbreng proberen de kwaliteit van deze onderzoeken te verhogen en de beleidsvoornemens, die eruit voortvloeien, in gunstige zin te beïnvloeden.

6.3. Het beleid op internationale schaal

Naar aanleiding van alarmerende berichten in de pers, werd informatie ingewonnen over de negatieve invloed, die de bruinkoolwinning in Duitsland zou hebben op de waterhuishouding van de Peel. Enerzijds werd contact gezocht met onderzoeksinstituten om meer duidelijkheid te krijgen over de technische kanten. Anderzijds werd het probleem kortgesloten met ondermeer de Milieu Federatie Limburg, de Provincie Limburg en het Ministerie van LNV om te zien wat er zondig politiek en juridisch tegen gedaan kan worden. Op het einde van het verslagjaar was de gewenste duidelijkheid nog niet verkregen.

6.4. Het beleid op nationale schaal

6.4.1. De VINEX

De discussie over het ruimtelijk beleid op nationale schaal werd vooral bepaald door de 4e Nota Ruimtelijke Ordening Extra (de VINEX), die in het begin van het verslagjaar ter discussie lag. Op deze ontwerp-planologische kernbeslissing werd door ons uitgebreid gereageerd.

In het kabinetsstandpunt over de VINEX, dat in juni 1991 werd uitgebracht, bleek bijna de helft van onze bezwaren te zijn gehonoreerd en onze tekstvoorstellen, soms zelfs letterlijk, te zijn overgenomen. Aan een belangrijk deel van onze kritiek werd echter voorbij gegaan.

Zo is het uiterst bedenkelijk, dat het kabinet een belangrijk deel van de bestaande natuurwaarden in het intensief agrarisch gebied (de 'Gele koers') verloren wil laten gaan om daarmee ruimte te bieden aan 'de gewenste ontplooiingsmogelijkheden van de agrarische complexen'. De onderdelen van de ecologische hoofdstructuur in bijna geheel Oost-Brabant en Noord- en Midden-Limburg moeten volgens het kabinet met kunst en vliegwerk, pappen en nathouden in stand gehouden worden. Een ruimtelijk beleid wordt er niet aan besteed. Wij vrezen daarom, dat het gele gebied nog verder zal onttaarden in een agro-woestijn.

Ook onze opmerkingen met betrekking tot aanpassing van het kaartbeeld werden niet voldoende gehonoreerd. We blijven dus zitten met een kaart, waarop de Peel het enige

gebied is in Nederland, waar een 'groene koers' (natuur) direct en geheel wordt omsloten door gebieden met een 'gele koers' (intensieve landbouw), een gebied dus waar de twee meest tegengestelde 'koersen' direct aan elkaar grenzen.

Zulk planologisch beleid gaat geheel en al voorbij aan de dominerende abiotische structuren; zo blijkt, dat bij de Groote Peel de 'gele koers' bovenstrooms in één watersysteem eenheid gelegen is met de groene koers van de Peelreservaten. De veelgeroemde 'duurzaamheid' vereist volgens ons een heel andere aanpak...

6.4.2. De Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet wordt door ons veelvuldig in concrete gevallen benut. In de andere paragrafen is daar het nodige over te lezen.

Eén enkel aspect van de Natuurbeschermingswet had dit jaar echter een 'overkoepelend' karakter.

Zoals al eerder gemeld is het verboden zonder art. 12-vergunning handelingen te verrichten die schadelijk zijn voor een beschermd natuurmonument of die een beschermd natuurmonument ontsieren. Tegen de verlening van een dergelijke vergunning door de Minister kan beroep aangetekend worden. En het interessante van zo'n beroep is, dat de vergunning voor de duur van het beroep wordt geschorst, dat wil zeggen: er mag geen gebruik van gemaakt worden.

Het probleem met de Natuurbeschermingswet is echter, dat in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Hinderwet of de Wet Ruimtelijke Ordening, de verlening van zo'n vergunning niet openbaar gemaakt hoeft te worden. Zulke vergunningen worden dus niet in de krant gepubliceerd, ze worden nergens aangeplakt. De hamvraag voor een werkgroep als de onze is daarom: hoe weet je dat een vergunning verleend is, wanneer ie verleend is en wat erin staat?

Om dat probleem op te lossen, hebben wij de Minister van LNV verzocht ons een afschrift toe te zenden van alle art. 12-vergunningen die hij voor de Peel zou uitgeven. Wie schetst onze verbazing, als de Staatssecretaris van LNV dan schrijft, dat afschriften van art. 12-vergunning alleen kunnen worden toegezonden, mits de vergunninghouder hiervoor schriftelijk toestemming heeft gegeven! De Staatssecretaris verwees hierbij naar de Wet Persoonsregistraties...

Tegen deze beslissing werd (vanzelfsprekend...) beroep aangetekend bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State. Deze stuurde het echter weer door naar de Commissie van Bezwaarschriften van het Ministerie van LNV. Deze commissie heeft ons op 23 juli 1991 laten weten de klacht te zullen behandelen, doch niet binnen de wettelijke termijn van 60 dagen. En sindsdien hebben we niks meer gehoord...

6.5. Het beleid op provinciale schaal

6.5.1. Algemeen

Een aantal provinciale ontwikkelingen had een grensoverschrijdend karakter. Zo werden we gevraagd commentaar te leveren op een concept-onderzoeksrapport over de levering van 'B-water' (water van mindere kwaliteit) aan de Peelregio.

Zowel in Brabant als in Limburg nam de glastuinbouw een hoge vlucht, in ieder geval op papier... Elke zich zelf respecterende gemeente leek er toe over te moeten gaan een

glastuinbouwconcentratiegebied binnen haar grenzen te vestigen. Daarnaast wilde men ook nog ruimte laten om iedere individuele tuinder apart op zijn wenken te kunnen bedienen.

Omdat een aantal voorgestelde glastuinbouwgebieden een directe schadelijke invloed zullen hebben op de natuurwaarden van de Peel, werd ook door ons in 1991 veel aandacht besteed aan het glastuinbouwbeleid. Ondermeer werden contacten aangeknoopt met de Milieufederatie Zuid-Holland, die al heel wat dieper in het 'glas' gekeken heeft.

6.5.2. Het ROM-beleid

Een belangrijk grensoverschrijdend aandachtspunt is de ruimtelijke herstructurering van Oost-Brabant en Noord- en Midden-Limburg zoals die in het kader van de VINEX is voorgesteld (ROM-beleid).

Veel schot kwam er het afgelopen jaar niet in deze zaak. Het bestuursconvenant, dat de basis zou moeten vormen voor de herinrichting, was onderwerp van veel discussie. Door ons werd op informele wijze met verschillende overheden en diensten over het ontwerpconvenant gediscussieerd. Belangrijk uitgangspunt voor ons daarbij is de 'vredepeelbenadering': het durven te kiezen voor een structurele en daarmee structureel andere benadering voor de lange termijn.

6.5.3. Limburg

In de provincie Limburg veroorzaakte het Intentieprogramma Stillegebieden het nodige ruinoer. Opvallend was, dat enkel in Zuid-Limburg stillegebieden aangewezen werden. Aansluiting op de provincie Brabant ontbrak volledig. Wettelijk verplichte stillegebieden waren zonder meer geschrapt. Dit leidde ondermeer tot de belachelijke situatie, dat het Brabantse gedeelte van de Groote Peel wél een stillegebied is, maar het Limburgse deel niet! In een scherp commentaar hebben wij de provincie verzocht haar huiswerk maar over te doen. De Inspecteur Milieuhygiëne heeft nagenoeg al onze bezwaren, zij het niet concreet naar de gebieden toe, overgenomen.

In het provinciaal Waterhuishoudplan bleek weinig tot niets van ons commentaar overgenomen te zijn. Zo bleek, ondanks toezeggingen van Gedeputeerde Staten de 2 km-zone rond de Groote Peel op kaart slechts 600-1000m te omvatten. Inmiddels is het kaartbeeld echter wel aangepast.

Eind november hebben Gedeputeerde Staten van Limburg een startnotitie gepubliceerd voor het toekomstige streekplan Noord- en Midden-Limburg. Deze startnotitie legt een sterk eenzijdige nadruk op de 'randvoorwaarden voor economische ontwikkeling' Natuur en milieu worden geheel en al onderbelicht. Daarmee wordt voorbijgegaan aan allerlei nota's van het Rijk en ook van de provincie zelf! Wel wordt terecht gepleit voor een betere scheiding van hoog- en laagdynamische functies. We hebben het provinciaal bestuur van onze kritiek op de hoogte gesteld.

6.5.4. Noord-Brabant

Het ruimtelijk beleid in de provincie Noord-Brabant stond in het licht van de publicatie van een nieuw ontwerp-streekplan voor de gehele provincie. Bijna parallel daaraan lag ook het provinciaal Natuurbeleidsplan ter visie.

Ten opzichte van het concept-ontwerp zijn belangrijke zaken veranderd: de glastuinbouwgebieden Helenaveen en het Gevlocht in Asten zijn (terecht) uit het plan verdwenen. Daarvoor kwamen rundveehouderij en natuurontwikkeling in de plaats.

Juist die beleidsvoornemens wekten veel protest op bij tuinders, bewoners en lagere overheden.

Het Gewest Helmond pleitte er bijvoorbeeld voor de landbouw zijn gang te laten gaan op die plekken die toch niet op korte termijn verworven kunnen worden voor natuurdoeleinden. Dat daarmee de noodzakelijke ruimtelijke herstructurering later nog moeilijker wordt, valt blijkbaar buiten het blikveld van het gewest.

De gemeente Bakel vindt dat de gemeenten zoveel mogelijk hun eigen boontjes moeten doppen in het ruimtelijk beleid. Maar juist gemeenten geven er nog te vaak blijk van, het bovenlocale belang niet voldoende te kunnen behartigen, waardoor ons inziens bovenlocale sturing noodzakelijk blijft. De gemeente Deurne vindt dat het project Aardbeiweg voor de glastuinbouw volgend jaar perse van de grond moet komen. De provincie heeft een enorm deel van die gemeente bestemd voor glastuinbouw, maar de gemeenteraad wil een nieuw glastuinbouwconcentratiegebied hebben midden tussen de natuurreservaten, midden in de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland. En zich dan maar afvragen waar al die conflicten tussen landbouw en natuurbehoud toch vandaan komen...

Ook Asten wil glastuinbouw in de natuurkerngebieden en ecologische verbindingzones, dat wil zeggen rond Heusden in het Gevlocht en op de Heittrak.

De Grondwaterverordening Noord-Brabant werd door Provinciale Staten vastgesteld. Onze bezwaren zijn niet gehonoreerd, maar de provincie wil enkele van de door ons aangedragen aspecten nog wel nader gaan bestuderen. Wel is de verordening een hele verbetering ten opzichte van de oude. Opvallend was dat wij de enige milieugroep waren die op de verordening gereageerd heeft.

6.6. Het beleid op gemeentelijke schaal

6.6.1. Asten

De gemeente Asten nam het voornemen om vestiging van grootschalige glastuinbouw mogelijk te maken in het Gevlocht in Asten-Heusden. Wij tekenden daartegen bezwaar aan, omdat het gebied gelegen is in de bufferzone van de Groote Peel. Wij vrezen voor aantasting van de waterhuishouding, van de landschappelijke openheid, rust en duisternis (lampen), waardoor belangrijk ganzen-fourageer- en weidevogelgebied verloren zal gaan, en ongewenste lozingen. Het betreffende gebied is ook van zeer hoge aardkundige waarde: het is de type-lokaliteit van de Formatie van Asten, een veen- en leemlaag uit de voorlaatste tussenijstijd, en daarmee een GEA-object van internationale betekenis.

De gemeente verklaarde onze bezwaren tegen de wijziging van het bestemmingsplan voor de 3 glastuinbouwbedrijven aan de Gevlochtsebaan echter ongegrond.

Van de provincie ontving de gemeente Asten toestemming om de bestemming 'agrarisch gebied' te wijzigen in een agrarisch bouwblok, met voor glastuinbouw een maximum oppervlakte van 2 ha. Uit de aangevraagde Hinderwetvergunningen van de 3 bedrijven bleek echter, dat ze elk uit willen breiden tot 4 ha.

Omdat de tuinders al begonnen met de werkzaamheden, voordat alle vergunningen aanwezig waren, werd het werk stilgelegd door de politie.

Wij dienden ondertussen bij de Raad van State het verzoek in de bouwvergunningen te schorsen. De kwestie werd door de RvS razendsnel behandeld, binnen een week!

Inmiddels was een van de tuinders aan het bouwen geslagen. Deze verkondigde tijdens de zitting ook nog verder te willen uitbreiden. Daar bleek ook dat de Hinderwettekeningen niet overeenkwamen met de bouwvergunningen en de eerder door de gemeente getoonde schetsen.

De Raad van State vernietigde vervolgens de wijziging van het bestemmingsplan, omdat met de regels uit het bestemmingsplan de hand gelicht was. De gemeente had, in haar ijver de grootschalige glastuinbouw ter plekke mogelijk te maken, veel te veel stappen ineens gezet. Inmiddels zoekt de gemeente naar wegen om het glastuinbouwconcentratiegebied in het Gevlocht alsnog te realiseren. En wij zullen, met al de ons ter beschikking staande middelen, proberen dat tegen te houden...

Een tweede grote zaak op Astens grondgebied was de voorgenomen exploitatieboring van BP aan de rand van de Grote Peel. In deze zaak werd nauw samengewerkt met andere milieu-organisaties, die veel ervaring hebben op het gebied van olie- en gasboringen, zoals de Stichting Natuur & Milieu, de Waddenvereniging en Greenpeace.

Wij hadden de Ministers van VROM en LNV gevraagd om een spoedaanwijzing om voor de activiteit een verplichte Milieu Effect Rapportage op te stellen. Voor ons hoeft zo'n boring niet, omdat die enkel tot negatieve effecten op de Peel kan leiden. Wij vonden dan ook, dat de milieu-effecten eerst maar eens systematisch bestudeerd moeten worden. Ook de provincie Noord-Brabant vond dat er eerst zo'n MER moest komen. Het verzoek werd echter afgewezen, met als argument, dat noch uit de rapporten van BP, noch uit het rapport van de Projectgroep Grote Peel bleek dat er schadelijke effecten zouden optreden. Een bedenkelijke motivering, omdat een rapport van de aanvrager (BP) natuurlijk altijd met de nodige argusogen moet worden beschouwd. Een bedenkelijke motivering vooral ook, omdat in het genoemde rapport van de Projectgroep Grote Peel geen letter te lezen valt over de invloed van een olieborings of welke aanverwante activiteit dan ook. Wel werd door de Ministers gesteld, dat de boring art. 12-plichtig is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Dat maakte het nog gekker: daarmee werd toch impliciet het schadelijke karakter van de boring erkend!

Bij de Raad van State werd (inderdaad, alweer...) beroep aangetekend tegen de beslissing van de Ministers. Bovendien werd een brief gestuurd aan staatssecretaris Gabor met het verzoek een art. 12-vergunning te weigeren.

Bovendien werden over deze zaak Kamervragen gesteld door Willie Swildens (PvdA) en Berrie Esselink (CDA).

De Raad van State gaf ons uiteindelijk gelijk in ons beroep, mede omdat ook de minister zelf aangaf dat er belangrijke nadelige gevolgen voor de Grote Peel kunnen optreden, en omdat de motivering van de kant van de overheid ernstige gebreken vertoonde.

De bufferzone-problematiek kende nog twee andere Astense zaken in 1991. Aan de Gruttoweg werd een overtreding van de Natuurbeschermingswet geconstateerd: het graven van een nieuwe sloot en het verleggen van een bestaande. Door de betreffende boer werd vervolgens een art. 12-vergunning aangevraagd, die nog steeds in behandeling is.

Aan de Raad van State werd nog een uitgebreid verweerschrift gestuurd inzake de afwijzing van ons verzoek aan de minister van LNV om bestuursdwang toe te passen rond de Grote Peel in verband met drainage. Dit gaat nog om zaken uit 1989, die speelden vóór de officiële afkondiging van de 2 km-bufferzone. In onze memorie werd aangetoond, dat op dat moment al voldoende bewijs van de schadelijkheid van dergelijke activiteiten

aanwezig was, m.a.w. dat de Minister toen al op had kunnen en moeten treden! Deze zaak is nog niet door de Raad van State afgerond.

Het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Asten werd in 1991 aangepast aan de Kroonuitspraak: er werd een aanlegvergunningen-stelsel opgenomen voor het scheuren van grasland in een zone van 600m rond de Grootte Peel. Tot verbazing van velen (ons inclusief), bleken Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant vervolgens deze aanpassing, waar ze zelf in het verleden voor gepleit hadden, weer af te keuren. Dit met het argument dat het niet meer nodig is, omdat grasland thans zelfs meer ammoniak emitteert dan mais. Tegen deze beslissing van GS werd beroep aangetekend bij de Raad van State, omdat, na de inwerkingtreding van de onderwerkverplichting voor grasland, mais wel degelijk meer blijft emitteren dan gras. Bovendien zijn er andere dringende landschapsecologische redenen om het grasland te handhaven, ondermeer als fouragezone.

Tenslotte werd voor de Raad van State een reactie gemaakt op het verweerschrift van de gemeente Asten inzake egalisatie, ophoging, en slotengraverij aan de Bus. Daar werd enkele jaren geleden, met achteraf verkregen toestemming van de gemeente, in strijd met het Bestemmingsplan Buitengebied een fraai soortenrijk grasland met hoge natuurwaarden veranderd in een eenontig biljartlaken van gras en mais.

Rond de Grootte Peel werd verder geconstateerd, dat er boeren zijn, die, nu het verboden is om nieuwe putten te slaan, met meerdere bedrijven uit één bestaande put beregenen...

6.6.2. Deurne

In de gemeente speelde dit jaar de aanvraag om een nieuwe ontgrondingsvergunning van kalkzandsteenfabriek Hoogdonk te Liessel. Hiertegen werd bij de Provincie Brabant bezwaar aangetekend, vooral omdat door de ontgroning een deel van de natuurlijke damwand ten westen van de Deurnese Peel weggegraven zou worden. Daardoor zou het natuurgebied hydrologisch kwetsbaarder worden, wat voor ons onacceptabel is.

De Provincie verleende echter toch een voorlopige vergunning voor de periode van 3 jaar. De Provincie doet net alsof het niet gaat om een uitbreiding, omdat de resulterende plas even groot van oppervlakte blijft. Maar uit die plas mag in die tijd nog wel 700.000 m³ gewonnen worden, met alle negatieve geohydrologische consequenties van dien. Tegen de verleende vergunning werd beroep aangetekend bij de Raad van State. Omdat zulk beroep de verleende vergunning op zou schorten, verleende de Provincie een machtiging ex art. 12 Ontgrondingenwet, waardoor Hoogdonk toch verder kon gaan met ontgronden.

Met de Minister van LNV werd een discussie gestart over de noodzaak van een art. 12-vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet voor de ontgroning. Traag als altijd, heeft de Minister na een half jaar hierover nog steeds geen beslissing kunnen nemen. Wij zetten alle zaken vanzelfsprekend door.

Tegen het voornemen tot wijziging van het bestemmingsplan ten behoeve van een uitbreiding van Janssen Autoschade Helenaveen, werd bezwaar gemaakt. Wij vinden, dat zulke activiteit op een industrieterrein thuis hoort en niet in de Ecologische Hoofdstructuur, en daarom gesaneerd dient te worden in plaats van uitgebreid. Ook de gemeente is voorstander van verplaatsing 'doch dit is financieel-economisch niet haalbaar'. Het zal er ook wel niet haalbaarder op worden als je de uitbreiding toestaat, lijkt ons... Ons

bezwaarschrift werd door de gemeente afgedaan als prematuur: het bestemmingsplan is nog in voorbereiding en lag nog niet ter visie.

Er werd ook bezwaar aangetekend tegen de afgifte van een bouwvergunning voor een woning ter plaatse, omdat die vergunning vooruit loopt op de bestemmingsplanwijziging, die wij aanvechten.

Het voormalig BB-terrein in Helenaveen werd verkocht aan de AKZO om te gaan dienen als een storingsvrij meetlaboratorium. De gemeenteraad besloot om dit via een zogenaamde 'art. 19-procedure' mogelijk te maken. Wij vinden de vestiging van zo'n industriële activiteit midden in een 'natuurontwikkelingsgebied' uit het Nationaal Natuurbeleidsplan ongewenst. Helaas was het ons om organisatorische redenen onmogelijk binnen de beroepstermijn bezwaar aan te tekenen.

Op planologisch gebied lijkt de gemeente Deurne (maar zij is zeker niet de enige...) de filosofie aan te hangen van 'alles moet overal'.

Op verschillende plekken in de gemeente moest bezwaar aangetekend worden tegen de plannen van de gemeente om de glastuinbouw grootschalig uit te laten breiden tussen en direct aan de rand van de Peelreservaten, o.a. aan de Zinkskeslaan, het Leegveld, de Soemeersingel en aan de Aardbeiweg.

Zo had het College van B. en W. het plan om via een koppelruil enerzijds glastuinbouw mogelijk te maken aan de Aardbeiweg in Helenaveen en tegelijkertijd een aanlegvergunningenstelsel op te leggen voor de gronden langs de Soemeersingel, d.w.z. de landbouwgronden die in een smalle strook als een wig tussen de Deurnese Peel en de Mariapeel dringen. Nog afgezien van het feit, dat dat voorgestelde aanlegvergunningenstelsel verre van voldoende was, kan er voor ons geen sprake zijn van zulke uitruil. Bij de Soemeersingel zou het hoogstens gaan om het handhaven van de huidige situatie, d.w.z. geen verslechteringen aan de Peel; en als 'dank' daarvoor zou een verregaande aantasting van de Peelwaarden door aanleg van glastuinbouw aan de Aardbeiweg geaccepteerd moeten worden. Dit zou betekenen, dat door de gemeente met de ene hand niet gegeven wordt, maar met de andere wel genomen. Bovendien zijn in onze visie zowel het gebied langs de Soemeersingel als het gebied van de Aardbeiweg allebei onmisbare delen in de landschapsecologische samenhangen op de Zuidelijke Peelhorst. Daar valt niets op af te dingen!

Na veel gekrakeel in de gemeenteraad werd uiteindelijk ook de koppelruil nog geschrapt; men wilde enkel nog een glastuinbouwgebied aan de Aardbeiweg, en geen 'beperkingen' aan de Soemeersingel...

Wij blijven ons verzetten tegen een dergelijk kortzichtig ruimtelijk beleid. Het wordt tijd dat de gemeente Deurne eens een samenhangende visie ontwikkelt op ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven in al zijn aspecten.

Misschien kan het Landschapsbeleidsplan, dat de gemeente Deurne in voorbereiding heeft, daartoe een aanzet zijn. Dit plan wordt momenteel ontwikkeld als basis voor de toekomstige bestemmingsplannen. Er is een begeleidingscommissie ingesteld, waarin naast vertegenwoordigers van overheden en landbouw, ook onze vice-voorzitter (namens de Brabantse Milieufederatie) zitting heeft.

Wij streven naar een plan waarin op basis van goede inventarisaties een duidelijk beeld geschetst wordt van de samenhangen in het landschap. In tegenstelling tot wat bij overheden gebruikelijk lijkt te zijn, moet aangegeven worden, waar welke conflicten

liggen of kunnen optreden tussen de verschillende maatschappelijke functies (zoals landbouw, natuurbehoud, industrie, woningbouw). Pas wanneer je weet waar zulke problemen liggen, is het mogelijk eerlijke en duidelijke maatschappelijke (=politieke) keuzen te maken.

6.6.3. Someren

De gemeente Someren had het voornemen een glastuinbouwgebied te gaan ontwikkelen ten zuiden van Someren-Eind in de richting van de Kieviet en de Diepenhoek. Het gebied is een belangrijk weidevogel- en ganzengebied en als zodanig erkend in het Nationaal Natuurbeleidsplan. Wij zullen eventuele ontwikkelingen kritisch in de gaten houden, omdat het hier gaat om een belangrijke verbindingzone van de Groote Peel in westelijke richting.

Het Waterleidingbedrijf Oost Brabant (WOB) wil bij Someren de hoeveelheid te winnen water verdubbelen (van 4 naar 8 miljoen m³ per jaar). Tegen deze uitbreiding werd door ons bezwaar gemaakt, omdat door de grondwateronttrekking de waterstand in de Groote Peel en omgeving, maar ook bij Zoom en omstreken gaat zakken. Naar aanleiding van onze kritische vragen tijdens de hoorzitting werd door het adviesbureau IWACO in opdracht van de WOB een extra rapport opgesteld, waarover in januari 1992 overleg werd gevoerd.

6.6.4. Helden

Onze bezwaren op het ontwerp-Bestemmingsplan Buitengebied Helden werden grotendeels door de gemeente erkend. In de concrete uitwerking van het plan werd er echter weinig mee gedaan.

Onze belangrijkste bezwaren tegen het bestemmingsplan zijn:

- # dat onvoldoende bescherming geboden wordt aan natuurgebieden door de bestemmingen van de aangrenzende gebieden en door het ontbreken van een aanlegvergunningen-stelsel.
- # dat geen ruimte gelaten wordt voor de Ecologische Hoofdstructuur en het GEN-beleid.
- # dat geen rekening gehouden wordt met het Nationaal Natuurbeleidsplan, de 3e Nota Waterhuishouding en de VINEX.
- # dat het glastuinbouwgebied in de Kieviet/Kwakvors in dit bestemmingsplan weggelaten is terwijl het eerst wel in het voorontwerp zat, en dat geheel voorbijgegaan wordt aan de kwalijke milieuaspecten van deze bedrijfstak.

Verder moesten we vele kanttekeningen maken bij de diverse bestemmingen, voorschriften en vrijstellingen.

Bij Gedeputeerde Staten van Limburg werd daarom bezwaar aangetekend tegen het Bestemmingsplan.

6.6.5. Heythuysen

In 1991 werd het Koninklijk Besluit genomen over het Bestemmingsplan Buitengebied van Heythuysen. Het begin- en eindplaatje in de bestemmingsplanprocedure zijn totaal verschillend en de aangebrachte wijzigingen zijn over het algemeen ten gunste van natuur en milieu. Diverse bosgebieden door de hele gemeente hebben de bestemming natuurgebied gekregen, met name die in de Ecologische Hoofdstructuur. Er is met onmiddellijke ingang een aanlegvergunningenstelsel opgelegd om daarmee het 'frustreren' van de

verwezenlijking van de doelstellingen te voorkomen. Vooralnog is rond de bestemming natuurgebied een bufferzone van 300m aangenomen. Als er doorslaggevende redenen zijn om die uit te breiden (o.a. naar aanleiding van de gestarte hydrologische onderzoeken) moet het plan gewijzigd worden. Dit betekent dat aan grote delen van het plan goedkeuring is onthouden omdat geen of onvoldoende rekening is gehouden met de bufferfunctie. Ook het aantal vestigingsmogelijkheden voor bedrijven is beperkt. Er moet volgens de Kroon een onderscheid gemaakt worden in de soort bedrijven die toelaatbaar zijn ((overwegend) grondgebonden) en een noodzakelijkheids criterium opgenomen worden.

6.6.6. Horst

Tegen de gemeente Horst werd een Raad van State-zaak aangespannen, omdat deze gemeente toestemming had gegeven een perceel te draineren en te egaliseren, dat direct grenst aan de Mariapeel.

Horst is begonnen met de herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied. Er is gereageerd op het voorontwerp dat uitvoering geeft aan de besluiten van Gedeputeerde Staten en de Kroon. We hebben gepleit voor een brede zone rond de Peelrestanten met regels voor het scheuren van grasland en een aanlegvergunningstelsel voor ingrepen in de waterhuishouding. Onze bezwaren werden grotendeels door de gemeente afgewezen. Tegen het daaropvolgende plan werd bezwaar gemaakt bij Gedeputeerde Staten van Limburg. Wij vinden, dat in de herziening de gemeente het bedrijfsperceel ten westen van het Grauwveen niet adequaat bestemd heeft en dat een goed aanlegvergunningstelsel ontbreekt voor hydrologische ingrepen. Wel zit er een aanlegvergunningstelsel voor het scheuren van grasland in.

Het TROP (toeristisch-recreatief ontwikkelingsplan), dat beschouwd kan worden als een uitwerkingsplan van het ROP (regionaal ontwikkelings plan), werd door de gemeenteraad van Horst behandeld. Op de Zuringspeel werden zeilvliegen en valschermspringen inpasbaar geacht. Wel wordt daar de hoofd functie natuur en landschap nagestreefd. Horst heeft geen moeite met kanovaart op de Peelkanalen. In het kader van ruilverkaveling Everlose Beek zullen mogelijk recreatieve routes aan de oostzijde van de Mariapeel worden ontwikkeld. Op deze ongewenste plannen werd door ons commentaar geleverd.

6.6.7. Meijel

Ook de gemeente Meijel heeft een start gemaakt met een nieuw bestemmingsplan Buitengebied. Het voorontwerp van Bureau Haegens en Hoebens werd door ons van een vernietigende kritiek voorzien. Het plan voorzag ondermeer amper in de noodzakelijke bufferzones, maar wel in ruime vestigingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven (onder andere in het kraanvogelgebied Schepersberg-peelke), en in verdere glastuinbouw in de Witdonk en in de Polder (de zone langs de kanalen). In het plan werd geheel voorbijgegaan aan de waarden van natuur en landschap en aan de (geo)hydrologische gegevens. De golfbaan (zie verder) werd buiten het plan gelaten. Wij hebben gepleit voor een goede inventarisatie, beperking van de glastuinbouw, en geen nieuwvestigingen en uitbreidingen in de eerder vermelde belangrijke gebieden.

Omdat de LLTB voorziet, dat het in het bestemmingsplan zou kunnen komen tot een verbod op het scheuren van grasland en op drainage in een zone om Groote Peel, heeft zij alle betrokken boeren aangeraden om zo snel mogelijk grasland te scheuren en hun gronden te draineren...

In de gemeente Meijel speelde ook een beroep dat wij bij de Raad van State hadden ingesteld tegen de aanleg van een fietspad langs en ten dele door het natuurmonument de Grootte Peel. Wij vrezen namelijk, dat een intensiever recreatief verkeer zal leiden tot een verslechtering van de fourageerfunctie van de aangrenzende percelen voor Kraanvogels en hoogveen/weidevogels ter plaatse.

Volgens de Raad van State had de Minister van Landbouw echter terecht een art. 12-vergunning verleend, omdat door ons onvoldoende aangetoond kon worden, dat de waarden van de Peel door de rustverstoring aangetast zullen worden.

6.6.8. De Witdonk

In de gemeenten Meijel en Roggel speelde de kwestie van de aanleg van een golfbaan op het landgoed de Witdonk. In deze kwestie werd door ons nauw samengewerkt met de boeren ter plaatse, die evenals wij vreesden voor de grote negatieve invloed van zo'n golfbaan op de zeer hoge natuurwaarden en het agrarische gebruik van het gebied. Vooral de gemeenteraad van Meijel verzette zich tegen de voorstellen dienaangaande van het College van Burgemeester en Wethouders. De burgemeester probeerde de gemeenteraad nog tot andere gedachten te brengen door te wijzen op 'gewekte verwachtingen' ten aanzien van de aanvrager. In een besloten vergadering met de gemeenteraad (de aanwezige belanghebbende boeren werd de toegang tot de vergadering geweigerd...) probeerde de aanvrager druk te zetten op de gemeente door te dreigen met een schadevergoedingseis. De aanvrager Aukes eist momenteel in een AROB-procedure tegen de gemeente, dat het ontwerp-bestemmingsplan voor de golfbaan toch in procedure wordt gebracht.

De gemeenteraad van Roggel ging overigens wel accoord met de wijziging van het bestemmingsplan.

6.6.9. Venray

De gemeente Venray produceerde een nota over de locaties van de toekomstige mestverwerkingsfabrieken in de gemeente. Wij maakten bezwaar tegen de situering daarvan in de buurt van de Peelreservaten.

De voorzitter van de Kamer van Koophandel van Noord-Limburg pleitte voor wijziging van de functie van vliegveld de Peel tot cargo-vliegveld (vracht), vooral omdat daar weinig problemen te verwachten zijn met nachtvluchten.

Met de Kamer van Koophandel werd een gesprek over deze kwestie gevoerd. Bij doorgaan van de plannen zou gerekend moeten worden op ca. 50 vliegbewegingen per nacht waarvan enkele intercontinentaal. Wij zouden kunnen meedenken over compenserende maatregelen voor verloren gegane natuurwaarden. De Kamer voorziet een investering van 100 miljoen gulden, die 200 arbeidsplaatsen op zou leveren.

Later in het jaar werd bekend dat Patriot- en Hawkeenheden uit Duitsland in 1994 gestationeerd zullen worden op vliegbasis de Peel. Er zullen enkele honderden militairen meeverhuizen. De plannen van de Kamer van Koophandel zijn daarmee wat defensie betreft van de baan. Omdat de overplaatsing gepaard zal gaan met aanzienlijke bouwspanningen, hebben wij de Minister van Defensie verzocht de op de basis liggende Peelrestanten te ontzien. Ook naar de Minister van LNV ging een dergelijk verzoek, omdat de basis belangrijke floristische en faunistische waarden herbergt en deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland.

7. Beheer

7.1. Algemeen

Zoals bekend, is de Werkgroep sterk betrokken bij het daadwerkelijk beheer van de Peelreservaten. Zo beheren onze vrijwilligers samen met de gemeente Deurne de Deurnese Peelgebieden (1000 ha).

Ons doel bij het beheer is om het hoogveenkarakter van de Peelreservaten zoveel mogelijk te behouden en te versterken. Kernbegrippen daarbij zijn 'voedselarmoede, vochtigheid en openheid'. Om dit te bereiken worden hydrologische maatregelen genomen (bouwen van dammen), worden berkenopslag en vergrassing tegengegaan en teruggedrongen (door hydrologische maatregelen, kappen en begrazen), en worden gerichte maatregelen genomen om de hoogveenregeneratie te stimuleren. Een en ander gebeurt zoveel mogelijk met inachtneming van de bestaande natuurwaarden.

Om plannen, inzichten en werkzaamheden nader op elkaar af te stemmen werd het initiatief genomen om te komen tot een beheersoverleg voor alle terreinbeheerders van de GEN Zuidelijke Peelhorst. Als eerste praktische bijdrage tot dit overleg werd door ons een inventarisatie verricht van de bebording van de Peelreservaten met betrekking tot toegankelijkheid e.d. In 1991 werd dit overleg tweemaal gevoerd.

In de toekomst willen wij een dergelijk overleg ook aangaan met de beheerders van de Grote Peel en omgeving, vooral om ideeën en inzichten uit te wisselen.

7.2. Dassen

De Peelreservaten en hun omgeving herbergen een belangrijke populatie Dassen. Regelmatig werden de bestaande burchten in het gebied gecontroleerd en enkele malen nieuwe burchten gevonden.

De dassenpopulatie in de Peel stond onder hoge druk door het verkeer. Op de Oude Peelstraat werden in een jaar tijd vier dassen doodgereden. Ook op de Helenaveenseweg sneuvelde één, en op het Leegveld twee Dassen.

De doodgereden moerdassen werden gecontroleerd of ze jongen droegen of zogend waren. Aan de littekens aan de baarmoeder kun je namelijk zien hoe oud de jongen ongeveer zijn. Als de jongen te jong zijn om zelfstandig te kunnen leven, worden ze opgespoord en met de fles grootgebracht. Gelukkig hoefde dat dit jaar niet te gebeuren.

Er werden pogingen in het werk gesteld om de betrokken wegen af te laten rasteren en te voorzien van pijpen, waardoor de dieren zonder kleerscheuren de weg kunnen passeren op hun weg van de burchten naar de fourageergebieden. Dit werd in 1991 helaas nog niet overal gerealiseerd. Alleen in de gemeente Roggel werden drie dassentunnels in boswachterij Waterbloem aangelegd.

Niet alleen het verkeer is een bedreiging voor de Das, ook de mens direct heeft het op het dier gemunt. Dassen zijn namelijk in enkele achterlijke streken van ons land geliefd voor 'wed-strijden'. Men laat de dieren vechten tegen vechthonden, na de Dassen de ogen uitgestoken, de nagels uitgetrokken en de kaken gebroken te hebben (anders hebben de honden geen schijn van kans). De omstanders kunnen dan weddenschappen afsluiten wie het zal winnen: hond of Das... Geliefd is het dier ook bij illegale handelaars in geprepareerde Dassen en Vossen.

Op 24 april betrapten wij op heterdaad een aantal stropers, die bezig waren op twee plaatsen bij Helenaveen een dassenburcht uit te graven. Later gebeurde dat op dezelfde plek nog eens. De daders zijn inmiddels bij de politie bekend.

Om dergelijke en andere verstoringen aan de burchten van deze prachtige dieren aan te kunnen pakken, werden alle gemeenten in ons werkgebied (inclusief Roggel) verzocht op korte termijn een dassenverordening in het leven te roepen.

De reactie van de gemeenten was over het algemeen zeer positief, hoewel de gemeenten uitgebreid op de door ons aangeleverde model-verordening studeerden en verschillende nog niet tot een goede regeling kwamen. Met de Directie Natuur Bos Landschap en Fauna van het Ministerie van LNV en de vereniging Das en Boom (met wie we nauw samenwerken op dassengebied) werd afgesproken, dat in het Landelijk Dassenberaad in overleg met de officieren van justitie een model-APV gemaakt wordt, die medio 1992 ingebracht zal gaan worden bij de gemeenten. Tot die tijd is elke regeling beter dan helemaal geen.

7.3. Kanalen

Ook dit jaar werden weer plannen gemaakt om op de Peelkanalen kanovaart te laten plaatsvinden. Op ons verzoek sprak het Waterschap Noord-Limburg zich uit tegen kanovaart. Het Gewest Noord-Limburg toonde zich helaas wel voorstander van kanovaart op alle Peelkanalen. Wij zijn tegen kano's, omdat daardoor de rust op de kanalen en hun directe omgeving verstoord wordt en omdat de toegankelijkheid van de Peel daardoor groter wordt.

De Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu verwierf een strook langs de Helenavaart (vooral gemeente Meijel), waarvoor een Beheersplan "De Helenavaart" (periode 1991 - 2001) werd opgesteld. Bij de presentatie van dat plan werd aan de gemeente Meijel een brug over de Helenavaart aangeboden. We zijn in principe niet tegen deze brug, omdat in onze visie de Marisberg voor stiltere recreatie gebruikt mag worden. Wel vinden we, dat de brug zo ver mogelijk naar het zuiden zal moeten liggen om intensivering van het recreatief gebruik van de thans nog zeer rustige strook tussen de Helenavaart en het Kanaal van Deurne tegen te gaan.

7.4. Beheer van onze Werkgroep in de Deurnese Peel

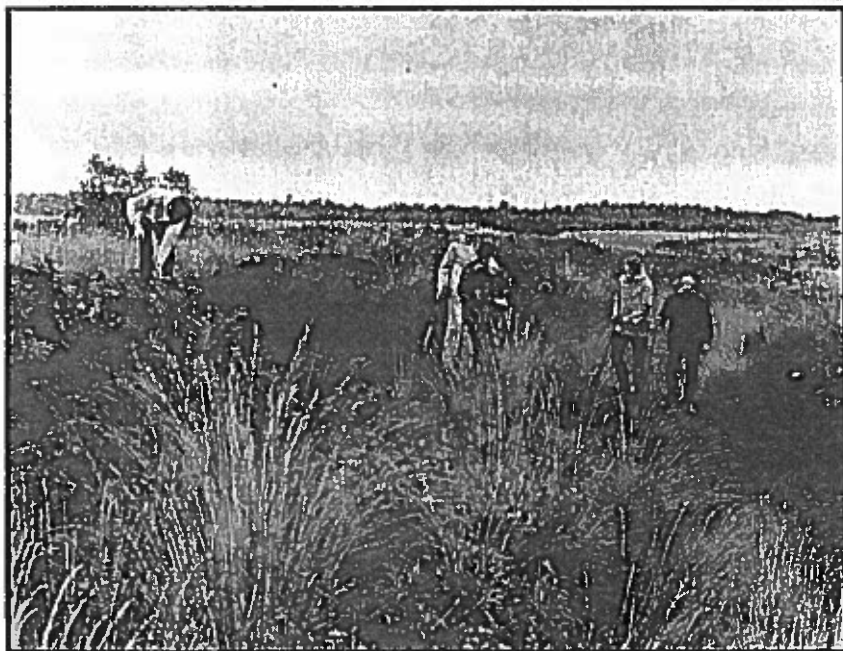
De animo voor het Peelwerk in de centrale Deurnese Peel bereikte in het seizoen 1990 - 1991 een historisch dieptepunt. Daarom werd het beheer vóór de aanvang van het nieuwe werkseizoen (augustus 1991) geëvalueerd.

Uit die evaluatie kwam, dat we door moeten gaan met daadwerkelijk beheer, om werkervaring op te doen in daadwerkelijk beheer, vanwege de positieve resultaten van het beheer voor de natuur, als laagdrempelige activiteit voor nieuwe mensen en uit educatieve overwegingen.

In 11 jaar beheerswerk hebben we een duidelijke verschuiving gezien in het deelnemersbestand in de Deurnese Peel. Vroeger was er sprake van een min of meer vaste groep, die dan wel elk jaar opnieuw opgebouwd werd vanuit een vaste kern met toevallige aanloop, maar die het gehele seizoen bleef functioneren.

Tegenwoordig is de vaste kern zeer klein, de incidentele aanloop te verwaarlozen en moet de bulk van het werk verzet worden door bestaande groepen, die een keer komen werken. Afgezien van misschien het seizoen 1990-1991 is het resultaat van de beheerswerkzaamheden bevredigend geweest. Naar aanleiding van dat laatste seizoen is bekeken hoe we de

zaak weer konden verbeteren. Door een andere organisatie was de opkomst in de eerste helft van het seizoen 1991-1992 weer bevredigend.

Het beheer in het Zinkske door de Zinkskesgroep werd vol enthousiasme en zonder tegenslagen voortgezet. Ook dit gebied is er dankzij ons beheer de laatste jaren met sprongen op vooruit gegaan. Het gebied wordt ook begraasd door schapen en koeien.

Het belangrijkste 'achterstallig onderhoud' in het Zinkske, evenals de belangrijkste hydrologische inrichtingsmaatregelen zijn inmiddels gerealiseerd, zodat daar op een minder intensief niveau verder beheerd kan worden.

De Zinkskesgroep nam ook het initiatief tot de aanleg van een paddenpoel in het Molentje. In dit gebied, dat deels eigendom is van Natuurmonumenten, werd op verzoek van de Natuurmonumenten toezicht gehouden op het ingeschaarde vee. Verder werd besloten, dat de Zinkskesgroep een perceel in het Molentje gaat beheren als hooiland om zodoende de ontwikkeling tot blauwgrasland te stimuleren.

7.5. Beheer van de Grootte Peel

Het Beheers- en Inrichtingsplan Grootte Peel werd in het Overlegorgaan aan de orde gesteld. Op dit plan werd een commentaar geschreven. Op verzoek van de gemeente Asten werd daarnaast afzonderlijk commentaar geleverd op het begrazingsplan voor de Grootte Peel, zoals dat aan het Overlegorgaan werd voorgelegd.

De brand in de Grootte Peel leidde tot landelijke politieke beroering in de vorm van vragen in de Tweede Kamer. Bij de brand waren coördinatieproblemen tussen de brandbestrijders aan het licht getreden. Om die op te lossen werd een brandbestrijdingsplan voor de Grootte Peel opgesteld. Opvallend aan dat plan was, dat er niet of nauwelijks ingegaan werd op een van de wezenlijke vragen: hoe met een Peelbrand om te gaan met inachtneming van de grote natuurwaarden. Helaas hadden we namelijk moeten constateren, dat bij het blussen grote schade aan de Grootte Peel was aangericht, welke schade nog eens werd vergroot bij het 'herstellen van de schade'. Over de brand verscheen van onze hand een artikel in "Brabant Natuurlijk!" (Swinkels 1991).

7.6. Beheer in de gemeente Bakel

In de gemeente Bakel kwamen plannen aan de orde om de visvijver bij Milheeze op te schonen. Deze ligt direct grenzend aan een zeer belangrijke archeologische vindplaats, op de plaats van een voormalig Laatglaciaal meer. Door ons werden verkennende boringen in de visvijver verricht (er lag ijs...) en aan de Universiteit van Utrecht onderzocht. Inderdaad bleek de visvijver belangrijke Laatglaciale en vroeg-Holocene afzettingen te bevatten, die van zeer groot palaeo-ecologisch belang zijn. De gemeenteraad en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek werden van deze bevindingen op de hoogte gesteld om te bewerkstelligen dat deze afzettingen gevrijwaard zouden blijven van verstoring.

7.7. Beheer in de gemeente Deurne

De rust rondom de Deurnese Peel werd dit jaar verstoord door het besluit van de gemeenteraad van Deurne om uit financiële overwegingen op korte termijn de Deurnese Peel af te stoten. Wij hopen dat beslissingen daarover zullen gebeuren met inachtneming van de bijzondere natuurwaarden, en dat eventuele toekomstige ontwikkelingen niet zullen leiden tot een verslechtering van het huidige beheer van dit unieke natuurgebied.

Met behulp van een graafmachine werden weer op verschillende plaatsen in de Deurnese Peel onder onze begeleiding dammen gebouwd. Verder begeleidden wij de Helso bij het kappen van berken.

Kritiek hadden wij op de wijze van begrazing in de Deurnese Peel. Er werden weer teveel schapen en bovendien vrij vroeg ingeschaard. Helaas blijkt steeds weer dat bedrijfseconomische motieven de inschaardatum bepalen en niet natuurbeheersmotieven.

De adelaarsvaren rukte verder op, deels vanwege de droogte, deels vanwege een betere concurrentiepositie t.o.v. heide en pijpestrootje ten gevolge van de begrazing. In 1992 dienen er hardere afspraken gemaakt te worden over de begrazing.

Ook in de Bult is het 'achterstallig onderhoud' inmiddels zo goed als ingelopen. De openheid zal in de toekomst nauwelijks meer vergroot worden om te verhinderen, dat dit (kleine) gebied te kaal wordt. Wel blijft het zinnig om de westrand van de grauwweenhoogte kaal te houden c.q. te maken. Dit moet dan echter wel gebeuren zonder overal met de tractor rond te crossen, zoals de laatste jaren gebruikelijk leek!

De gemeente Deurne werd verzocht verkeersvoorzienigen te treffen om verkeer uit de Bult te weren. In dat gebied wordt regelmatig met crossmotoren gecroost, die overal dwars doorheen scheuren.

In de Heitakse Peel waren weer problemen met de sloot, die jaren geleden eens gegraven is om illegaal agrarisch gebruik van dit reservaat tegen te gaan. De dammen uit de betreffende sloot waren door boeren verwijderd, waardoor er weer volop afgewaterd werd. Wij verzochten de Minister van LNV daartegen op te treden en ook een einde te maken aan het onwettig grondgebruik in de Heitakse Peel. Een aangevraagde art. 12-vergunning om in de Heitakse Peel mais te telen werd door de Minister (terecht!) geweigerd.

Met het Waterschap werd overleg gevoerd om een belangrijk aantal aanpassingen te plegen aan de waterhuishouding van de Deurnese Peelgebieden en hun omgeving ter verbetering van de hydrologische toestand.

Het al jarenlang sturende conflict over de jacht in de Deurnese Peel kende in 1991 een nieuwe ontwikkeling. Naar aanleiding van de verlening van een art. 12-vergunning voor de jacht werd door ons een beroep ingediend. Wij vinden, nog steeds, dat jacht in de Peelreservaten alleen geoorloofd is als het uit natuurbehoudsoogpunt noodzakelijk is, of als het nodig is om onaanvaardbaar grote schade aan de landbouwgronden tegen te gaan, die niet op de landbouwgronden zelf afdoende bestreden kan worden. Omdat zo'n beroep de vergunning schorst (zie par. 6.4.2.) werd door de gemeente een stuitingsverzoek ingediend bij de Raad van State, d.w.z. een verzoek om de schorsing op te schorten. De zaak om het stuitingsverzoek hebben wij verloren, zodat er tot de behandeling van ons bezwaar in hoofdzaak weer in de Deurnese Peelgebieden gejaagd kan gaan worden. En het was er de afgelopen acht jaar zo lekker rustig: geen jacht, geen schade, geen klachten...

In 1991 werd ook overleg aangegaan met het Jachtplatform, de overkoepeling van de wildbeheereenheden van de gemeente Deurne. Met het Jachtplatform werd ondermeer gesproken over de aanpassing van de APV in verband met de verstoring van de dassenburchten. Met deze aanpassing hadden de jagers enige problemen.

Verder kwamen er enkele gemeenschappelijke belangen aan de orde, zoals het afsluiten van het onverharde gedeelte van het Leegveld en het zandpad rond het Zinkske. De gemeente Deurne heeft in een overleg met de jagers inmiddels beloofd dat deze wegen zullen worden afgesloten.

De jagers zullen verder een overzicht maken van de plaatsen waar veel wild word dood gereden. Aan de hand van deze gegevens willen zij samen met de gemeente trachten oplossingen voor dit probleem te zoeken. Afsproken is dat de Werkgroep en de jagers literatuur verzamelen over maatregelen die de verkeersmortaliteit van dassen kan verminderen.

7.8. Beheer in de gemeente Nederweert

Het Limburgs Landschap heeft met het Ministerie van LNV plannen gemaakt om een deel van de rietkragen rond het ven de Banen te verwijderen. Bovendien wil men recente blubber uit het ven wegbaggeren. Op deze plannen werd door ons commentaar geleverd. Naast zorgen over het tijdstip van uitvoering (niet in het broed- of trekseizoen!) ging onze grootste zorg uit naar het lot van eventueel aanwezige oude veenafzettingen in het ven.

Door de Werkgroep werd het ven aan een nauwgezet onderzoek onderworpen. Onze boringen wezen uit, dat de hoeveelheid blubber in het ven gering is. Het merendeel van de 'recente blubber' uit de plannen bleek te bestaan uit mooie oude Laatglaciale en vroeg-Holocene veen-, gyttja- en leemlagen. Inmiddels is door de Rijksuniversiteit Utrecht en het Instituut voor Bos en Natuuronderzoek te Leersum een uitgebreid onderzoek aan deze afzettingen gestart.

Onze opmerkingen bij de voorgenomen werkzaamheden werden door de Minister van LNV opgenomen in de art. 12-vergunning voor het plan.

7.9. Beheer in de gemeente Venray

Met de gemeente Venray werd de discussie voortgezet over de illegaal gegraven drinkvijvers in het Peelrestant aan de Paardekop. De gemeente wou, op ons verzoek, zo snel mogelijk komen tot 'herstel' van de oude situatie. Tot op heden is dat echter nog niet gebeurd...

In een brief bedankte de gemeente Venray ons voor onze medewerking en sprak de wens uit ook in de toekomst gebruik te mogen maken van onze kennis en informatie.

Daar zijn we dus altijd toe bereid!

Literatuur

Joosten, H., 1991. Die Heimkehr zu einem Frieden-Peel. Langfristige Schutz- und Entwicklungskonzepte für den Südlichen Peelhorst (Niederlande). Telma 21, Hannover.

Swinkels, F., 1991. Nooit rust. Vuur in de Grootte Peel; de balans van een week Peelbrand. Brabant Natuurlijk! Herfst 1991: 6 - 7.

Van den Munckhof, P.J.J. & J.H.J. Joosten, 1990. Een breuk met een verleden. Beheers- en ontwikkelingsvisie voor de Grote Eenheid Natuurgebied "Zuidelijke Peelhorst". Consultantschappen Natuur Milieu en Faunabeheer Noord Brabant en Limburg, Tilburg/Roermond. 181 p.

Van Seggelen, C.A.M., 1992. Verbinden door scheiden. Een eerste deel van de beheers- en ontwikkelingsvisie voor de Zuidelijke Peelgebieden rond de Noordervaart-waterscheiding. Someren, 56 p.

Werkgroep Behoud de Peel (1991). De terugtocht naar een vredepeel. Een visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de Peel. Werkgroep Behoud de Peel, Deurne, 14 p.

Copyrights foto's: Jan van de Kam